

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY KONANÉ POD ZÁŠTITOU MĚSTSKÉ KNIHOVNY SOBĚSLAV

Vedoucí práce: doc. PhDr. Helena Zbudilová, Ph.D.

Autor práce: Renata Mikšová

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: 4.

2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne.....

.....

Renata Mikšová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat doc. PhDr. Heleně Zbudilové, Ph.D. za cenné rady, ochotu a čas, který mi věnovala. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Aleně Fremrové, ředitelce Městské knihovny v Soběslavi, a dalším pracovníkům za vstřícnost a ochotu pomoci.

Anotace

Bakalářská práce „Volnočasové aktivity konané pod záštitou Městské knihovny Soběslav“ je koncipována do dvou částí. Teoretická část pojednává o problematice volného času a roli veřejných knihoven jako institucí nabízející různé formy trávení volného času. Praktická část je tvořena smíšeným výzkumem. Je postavena na dotazníkovém šetření realizovaném mezi dětskými uživateli knihovny v Soběslavi a doplněna o rozhovor s ředitelkou této knihovny.

Klíčová slova: knihovna, podpora čtenářství, volný čas, volnočasové aktivity

Annotation

The author of the bachelor thesis presents leisure activities organized under the auspices of Municipal Library Soběslav. The bachelor thesis is divided to two parts. Theoretical part focuses on free time and on libraries as an institution for spending a free time. Practical part based on analysis of children's users in Municipal Library Soběslav. The practical part also includes interview with the director of the library.

Key words: : library, reading support, free time, leisure time activities

Obsah

Úvod.....	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 Definice a funkce volného času	8
1.1 Faktory ovlivňující volný čas.....	9
2 Definice a dělení knihoven.....	10
2.1 Veřejné knihovny.....	11
2.2 Knihovna jako kulturní centrum a vzdělávací středisko	11
2.3 Knihovna jako vzdělávací instituce	12
3 Podpora čtenářství.....	12
4 Akce na podporu čtenářství.....	14
4.1.1 Noc s Andersenem	14
4.1.2 Celé Česko čte dětem	15
4.1.3 Březen, měsíc čtenářů	15
4.1.4 Týden knihoven.....	16
4.1.5 Den pro dětskou knihu	17
5 Městská knihovna Soběslav	18
5.1 Budova a prostory Městské knihovny Soběslav	19
6 Volnočasové aktivity v Městské knihovně v Soběslavi konané v období let 2009-2016 ...	19
PRAKTICKÁ ČÁST.....	25
7 Cíle praktické části.....	25
7.1 Dotazníkové šetření.....	25
7.1.1 Konstrukce dotazníku a sběr dat	25
7.1.2 Hypotézy	26
7.1.3 Výsledky šetření.....	27
7.1.4 Ověřování hypotéz	39
7.1.5 Interpretace výsledků	39
7.2 Rozhovor.....	41
Závěr	43
Přílohy.....	45
Seznam použité literatury.....	56
Seznam grafů.....	60
Seznam příloh	60
Seznam obrázků	60

Úvod

Volnočasové aktivity se významnou měrou podílejí na formování osobnosti nejenom dětí, ale důležitou roli hrají také v životě dospělého jedince. Význam smysluplného trávení volného času si uvědomují rodiče i různé instituce. Nabídka volnočasových aktivit se rozrostla a zájemci mají možnost vybrat si z pestré škály nejrůznějších kroužků a aktivit. Na tuto skutečnost se snaží také mimo jiné reagovat veřejné knihovny. Proto do svých služeb zařazují nejrůznější akce, kurzy, programy a projekty, které mají různorodou formu a rozsah.

Tato bakalářská práce se bude zabývat volnočasovými aktivitami, které jsou organizovány veřejnými knihovnami. Cílem práce je zmapování volnočasových aktivit nabízených Městskou knihovnou v Soběslavi a analýza hodnocení těchto aktivit dětskými návštěvníky. Zvláštní pozornost bude věnována aktivitám určeným dětskému čtenáři (11-16 let).

Práce bude koncipována do dvou částí. Teoretická část bude nejprve věnována vymezení volného času. Následně budou představeny jednotlivé typy knihoven a jejich odlišnosti a funkce. Důraz bude kladen zejména na veřejné knihovny, protože jsou všem uživatelům snadno dostupné a mají z těchto knihoven největší možnost podílet se na ovlivňování a formování volného času dětí a dospělých. Dále budou představeny jednotlivé akce a projekty, jejichž cílem je zejména podpora čtenářství a budování pozitivního vztahu k literatuře. Závěru teoretické části budou popsány konkrétní nejčastější a nejoblíbenější aktivity pořádané Městskou knihovnou v Soběslavi.

Praktická část bude tvořena smíšeným výzkumem. Nejprve bude provedeno dotazníkové šetření v mezi uživateli knihovny ve věku od 11- 16 let. Výsledky tohoto šetření budou použity jako výchozí materiál pro konstrukci polostrukturovaného rozhovoru s ředitelkou Městské knihovny v Soběslavi Mgr. Alenou Fremrovou.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Definice a funkce volného času

Volný čas by měl pro mnohé znamenat čas, se kterým si každý může svobodně nakládat. Často se tak dobrovolně věnujeme svým zálibám, jež člověku přináší pocit spokojenosti a uvolnění.

Přestože každý vnímáme volný čas podobně, jeho vymezení není jednotné. Tzv. zbytková reziduální teorie vnímá volný čas jako veškerou dobu, která nastává po skončení školních či pracovních povinností. Tato teorie však nezohledňuje skutečnost, že se každý jedinec musí volnočasových aktivit zúčastňovat zcela dobrovolně, a zároveň od dané aktivity požaduje splnění jistých očekávání.¹

Volný čas zahrnuje nejen zábavu, rekreaci či odpočinek, ale i dobrovolné vzdělávání či zájmovou činnost. Kaplánek rozděluje volný čas na polovolný a vlastní volný čas. Polovolný čas zahrnuje činnosti, které vyplňují náš čas mimo pracovní dobu. Do této skupiny aktivit zahrnujeme např. péči o tělo či péči o rodinu nebo domácnost. S vlastním volným časem si disponuje každý sám. Tento vlastní volný čas může mít podobu např. zábavy s přáteli, rekreace či odpočinku od práce.²

Hofbauer uvádí funkce volného času podle uznávaného německého pedagoga Horsta W. Opaschowského, jenž dělí volný čas na:

- *rekreace (zotavení a uvolnění)*
- *kompenzace (odstranění zklamání a frustrací)*
- *výchova a další vzdělávání (učení o svobodě a ve svobodě, sociální učení)*
- *kontemplace (hledání smyslu života a jeho duchovní výstavba)*
- *komunikace (sociální kontakty a partnerství)*
- *participace (podílení se, účast na vývoji společnosti)*
- *integrace (stabilizaci života rodiny a vrůstání do společenských organismů)*

---

¹ HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*, s. 13-14.

² KAPLÁNEK, M. (ed.). *Čas volnosti, čas výchovy*, s. 25.

- *enkulturace (kulturní rozvoj sebe samých, tvořivé vyjádření prostřednictvím umění, sportu, technických a dalších činností)*³

Každý jedinec si tedy sám rozhoduje o formě trávení volného času. Specifickou skupinu však představují děti, jež nemají dostatek zkušeností, aby si rozvrhly volný čas a smysluplně jej trávily. Prvotní zájem na tom, jakým způsobem děti tráví svůj volný čas, by měla mít rodina. Právě od rodiny dítě často přejímá způsob hospodaření se svým volným časem. Na to, jakým způsobem dítě tráví volný čas, působí kromě rodiny také kamarádi, škola či hromadné sdělovací prostředky. Ne vždy je však působení pozitivní. Aby u dětí a mládeže došlo k efektivnímu využití volného času, existují instituce, jejichž cílem je naučit děti dobře s ním hospodařit. O tomto záměrném působení na děti a mládež hovoříme jako o tzv. pedagogickém ovlivňování volného času.⁴

1.1 Faktory ovlivňující volný čas

První, kdo má největší vliv na volný čas dětí, je rodina, která se zásadně podílí na formování osobnosti dítěte. Rodiče by tak měli projevit zájem o to, jak jejich potomci tráví svůj volný čas. Často se však setkáváme i s nezájmem rodičů. Častá příčina nezájmu rodičů o volnočasové aktivity dětí je pracovní vytíženost, nezájem o dítě nebo také finanční stránka. Během života dítěte může dojít k nápodobě životního stylu, který vedli jeho rodiče. V dospělosti tak dítě zavádí po vzoru rodiny např. rodinné oslavy či dovolené. Nápodoba má i stinné stránky, např. v případě, kdy vedou rodiče konzumní způsob života, prosazují nicnedělání atd.⁵

Dalším významným faktorem ovlivňujícím volný čas dětí je působení vrstevnické skupiny. Velký vliv mají tyto skupiny zejména v období puberty. V této fázi dospívání je pro sebepojetí osobnosti velmi důležité, aby měl jedinec pocit, že někam patří. Vrstevnické skupiny pro něj představují tzv. referenční skupinu.⁶ Pokud je zamezeno kontaktu se stejně starými jedinci, dochází k závažnému narušení vztahů.⁷

---

³ HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*, s. 15.

⁴ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení*, s. 31.

⁵ HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*, s. 61.

⁶ Pedagogický slovník definuje referenční skupinu takto: „Typ sociální skupiny, s níž se jedinec ztotožňuje nebo by se rád ztotožnil. Je pro něj natolik významná, že ochotně přijímá její normy chování, její postoje, aspirace, ideály.“

⁷ ČÁP, J., MAREŠ J. *Psychologie pro učitele*, s. 54-57.

Pávková ve svém díle *Pedagogika volného času* hovoří o působení hromadných sdělovacích prostředků a informačních technologiích na volbu způsobu trávení volného času.⁸

Způsob, jakým trávíme volný čas, je bezpochyby výrazně ovlivněn digitální dobou. Není divu, že většina dětí tráví značnou část svého volného času před televizí, avšak dominantním médiem v dětském světě je internet. V dnešní době je počítač nedílnou součástí téměř každé rodiny. Prvotní seznámení s počítačem vede skrze počítačové hry. V současnosti je nejdůležitějším médiem internet. Děti pak používají internet k nejrůznějším aktivitám jako např. ke komunikaci s přáteli, ale i k plnění domácích úkolů.⁹

Činnosti, které jsou dětem nabízeny, by měly být různorodé, zajímavé a dítě by se jich mělo účastnit dobrovolně. Díky správnému způsobu využití volného času snižujeme riziko působení negativních vlivů, které mohou vést k vandalismu, užívání alkoholu, drog či výskytu agresivity. Děti tráví svůj volný čas v různých druzích prostředí, např. v různých institucích a organizacích (např. Dům dětí a mládeže, školní klub, školní družina, jazykové školy, základní umělecké školy). Jedním z těch, kdo se snaží působit na děti, jsou také knihovny.¹⁰

2 Definice a dělení knihoven

V zákoně o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (tzv. knihovní zákon), se knihovnou rozumí „zařízení, v němž jsou způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu poskytovány veřejné knihovnické a informační služby vymezené tímto zákonem, a které je zapsáno v evidenci knihoven.“¹¹ Knihovnu tedy vnímáme jako kulturní, vzdělávací a informační instituci.

Jednotlivé typy knihoven můžeme od sebe rozlišit podle dostupnosti. Dělíme je na veřejně přístupné (např. městské knihovny), částečně přístupné (např. podnikové knihovny) a neveřejné (např. vojenské knihovny).

---

⁸ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*, s. 34.

⁹ Děti a média, [online] <http://www.detiamedia.cz/>

¹⁰ PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*, s. 38.

¹¹ Knihovní zákon 257/2001 Sb., § 2.

2.1 Veřejné knihovny

Dle knihovního zákona tvoří systém veřejných knihoven právě ty knihovny, jež jsou zřizované Ministerstvem kultury, krajem a obcemi. Ministerstvo kultury spravuje Národní knihovnu ČR, Knihovnu a tiskárnu pro nevidomé K. E. Macana a Moravskou zemskou knihovnu v Brně. Systém dále tvoří krajské knihovny, jež jsou zřizované příslušným krajským orgánem, základní knihovny, které zřizuje příslušný orgán obce a specializované knihovny.¹²

Hlavním cílem veřejných knihoven je poskytování knihovnických služeb, které spočívají ve zpracovávání a uchovávání organizované sbírky dokumentů, a její následné zpřístupnění uživatelům knihovny. Uživatelům knihovny by měly být zpřístupněny jak dokumenty z fondu dané knihovny (tzv. univerzální fond), tak dokumenty z jiných knihoven. V tomto případě čtenář využívá tzv. meziknihovní výpůjční služby.¹³

Dále knihovny poskytují informační služby, které popisuje Knihovní zákon: „[...]spočívají ve zprostředkování informací z vnějších informačních zdrojů, zejména informací ze státní správy a samosprávy [...] v poskytování ústních bibliografických, referenčních a faktografických informací a řešerší“.¹⁴

Za významný mezník v historii knihoven můžeme považovat založení pražské Veřejné a univerzitní knihovny v roce 1777. V této době dochází k zavedení povinné školní docházky a Marie Terezie usiluje o zpřístupnění soudobých odborných a vědeckých publikací. Ředitelem této knihovny se stává Karel Rafael Ungar, jehož největším úspěchem bylo zavedení povinného výtisku (vždy jeden výtisk od každé knihy musel být umístěn v Národní knihovně).¹⁵

2.2 Knihovna jako kulturní centrum a vzdělávací středisko

„Veřejná knihovna hraje důležitou úlohu jako veřejný prostor a místo setkávání. Je to zvláště důležité tam, kde je takových míst málo. Knihovna je někdy nazývána „obývánkem obce“.“¹⁶ Zaměstnanci knihoven se snaží o to, aby se knihovny staly i místem pro navázání formálních a neformálních vztahů. Snaží se, aby prostředí

---

¹² Knihovní zákon 257/2001 Sb., § 3.

¹³ KOONTZ, Ch., GUBBIN B. *Služby veřejných knihoven*, s. 15.

¹⁴ Srov. Knihovní zákon 257/2001 Sb., § 4

¹⁵ CEJPEK, J. et al. *Dějiny knihoven a knihovnictví*, s. 127.

¹⁶ KOONTZ, Ch., GUBBIN B. *Služby veřejných knihoven*, s. 22.

knihovny působilo co nejpříjemněji a mohli se zde setkávat lidé napříč generacemi. Současně se stávají i místem, kde lidé mohou efektivně trávit svůj volný čas, či jsou místem, kde si mohou odpočinout.¹⁷

Aby mohly být knihovny využívány k těmto účelům, je nutné situovat budovu knihovny do centra nebo alespoň do jeho těsné blízkosti. Knihovny usilují o to, aby byly přístupné všem obyvatelům, proto jsou zřizovány bezbariérové přístupy. Ve větších vícepodlažních knihovnách jsou k dispozici výtahy, které mohou využívat i handicapovaní občané. Mimo jednotlivá oddělení (např. dospělé, dětské, hudební...) by knihovny měly mít prostory pro různá setkání. Účelné je tak vybudování různých přednáškových sálů a dostatečné množství studoven.¹⁸

2.3 Knihovna jako vzdělávací instituce

V souvislosti se vzděláváním dochází ke spolupráci knihoven a škol. Pracovníci knihoven usilují společně s učiteli, ale i rodiči, o to, aby se dítě dostatečně seznámilo s chodem knihovny. K prvotnímu kontaktu dítěte s knihovnou dochází často v rámci exkurze, do které přišlo společně se svou školní třídou. Dítě se seznamuje s činností knihovny, se všemi odděleními, s katalogy knihovny a s vyhledáváním publikací. Tyto exkurze jsou pořádány již pro děti z mateřských škol. Primárním úkolem knihoven je poskytování materiálů, které žáci potřebují ke studiu, dále pak umožňují přístup k práci na počítači.¹⁹

Velmi důležitým, avšak nesnadným úkolem je snaha vzbudit u dětí zájem o knihy a četbu, což úzce souvisí s rozvojem tzv. čtenářské gramotnosti. Tu se knihovníci snaží rozvíjet prostřednictvím realizace různých aktivit.

3 Podpora čtenářství

Význam čtenářství si uvědomují v první řadě knihovníci, učitelé a rodiče, ale také vychovatelé, autoři knih, nakladatelé či knihkupci. Právě tyto lidé se snaží o popularizaci dětského čtenářství a angažují se do různých projektů. Převážnou část těchto akcí

---

¹⁷ KOONTZ, Ch., GUBBIN B. *Služby veřejných knihoven*, s. 67-68.

¹⁸ FRANČ, Z. *K výstavbě budov knihoven v České republice*. In *Knihovní obzor* [online]: <<http://www.vkol.cz/cs/dokumenty/knihovni-obzor/ko-1994-3/clanek/k-vystavbe-budov-knihoven-v-ceske-republice/>>.

¹⁹ TRNKA, B. *Děti, mládež a knihovny v Jihočeském kraji*, s. 12-16.

organizuje Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky (dále jen SKIP).

Hlavním posláním SKIPu je „[...] usilování o soustavné zvyšování úrovně knihovnické a informační práce a s tím spojené prestiže oboru a to, aby ze strany státu, zřizovatelů knihoven a informačních institucí byly vytvářeny příznivé podmínky pro jejich rozvoj a činnost.“²⁰

Podporou čtenářství se zabývají i jiné subjekty např. knižní veletrhy. U nás je nejznámějším veletrhem Svět knihy Praha, který zároveň patří mezi největší mezinárodní veletrhy. Během veletrhu se návštěvníci setkají nejen s propagací knih, které je možno během akce koupit za veletržní ceny, ale i s dalším bohatým programem. Veletrh je zároveň i literárním festivalem a tak se konají např. autorská čtení, přednášky ale i koncerty. Pro děti jsou často připraveny besedy s autory, předčítání a v neposlední řadě i soutěže. Velký úspěch mezi návštěvníky má každoroční prezentace jedné vybrané země. V roce 2015 se čestným hostem stal Egypt, v roce následujícím to byly Severské země. Každý rok, má veletrh programová témata. Rok 2015 byl zaměřený na oblast fotografie a kniha, literární diaspora a Češi ve světě a v neposlední řadě Světoví knižní šampioni pro mladé čtenáře. Jejím organizátorem je společnost Svět knihy, kterou založil svaz českých knihkupců a nakladatelů (SČKN).²¹

V roce 2015 proběhl jubilejní 25. ročník podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě. Každoročně se celá akce odehrává v kulturním domě Ostrov v Havlíčkově Brodě. Stejně jako veletrh Svět knihy je podzimní veletrh obohacen o doprovodný program, jako jsou autorská čtení, semináře, konference, autogramiád. Pyšnit se může i svým vlastním mottem, které je každý rok jiné.²²

Nejvýznamnějším veletrhem je Svět knihy dětem, který se zabývá dětskou literaturou. Konal se vždy v rámci programu Jičín, město pohádky. Dalším veletrhem na podporu dětské četby byl od roku 2003 Veletrh dětské knihy v Liberci, který byl populární mezi nakladateli i vydavateli. Z finančních důvodů se však veletrh od roku 2006 nekonal. Namísto toho se v prostorách liberecké knihovny každoročně pořádá Festivalový den dětské knihy, kde se návštěvníci mohli setkat se spisovateli a

---

²⁰ Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, [online]. <http://www.skipcr.cz/co-je-skip>

²¹ Svět knihy [online]. <http://www.svetknihy.cz/cz/menu/knizni-akce-v-cr/>

²² Podzimní knižní veletrh Havlíčkův Brod [online]. <http://veletrh.hejkal.cz/about/>

ilustrátory. Mimo to, byl pro ně připraven i další doprovodný program. V roce 2016 se pořadatelům podařilo získat dostatečné množství peněz a Veletrh dětské knihy mohl být znovu obnoven.²³

4 Akce na podporu čtenářství

Převážná část akcí, které budou v následujících kapitolách zmiňovány, má již na v České republice několikaletou tradici a uživatelé knihoven je vždy s nadšením očekávají. Tyto akce mají v oblibě nejen děti, ale také dospělí a zejména senioři.

4.1.1 Noc s Andersenem

Tato akce na podporu čtenářství je dostatečně mediálně známá. Myšlenka uspořádat tuto akci se zrodila u dvou knihovnic v knihovně Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti. Zde se v roce 2000 na dětském oddělení konal první ročník. Akce se koná vždy u příležitosti výročí slavného dánského spisovatele pohádek Hanse Christiana Andersena, jehož díla zná téměř každé dítě. Kampaň se koná pod záštitou Klubu dětských knihoven, jenž je odborným orgánem SKIPu.

Akce se stala natolik úspěšnou, že se během několika let rozšířila po celém území naší republiky a následně i do zahraničních států: do Německa, Rakouska, Slovenka, Polska i Slovinska. Noc s Andersenem již není výhradou jen knihoven, ale koná se i v prostorách škol, domově dětí či nemocnic.

Tato akce má specifický charakter, protože hlavní část programu se odehrává v pozdních večerních hodinách a přihlášené děti také nocují v prostorách knihovny. Během nočního dobrodružství, které se každoročně koná začátkem dubna, se děti mohou těšit na různé soutěže, hry, předčítání knih a další překvapení. Zajímavým okamžikem pro děti bývá osobní setkání s pohádkovou postavou. V této části programu, se velmi oceňuje nápaditost knihovnic a ostatních organizátorů, jelikož vymyslet věrohodný převlek postav z pohádek není leckdy jednoduché. Nezapomenutelným zážitkem obohacuje i prohlídky tajných chodeb nejen knihoven ale i ostatních institucí,

---

²³ Veletrh dětské knihy v Liberci [online]. <https://www.veletrhdetskeknihy.cz/aktualne-novinky/>

návštěvy muzeí a hradů či noční tajuplná cesta. Tyto večery často bývají tematicky zaměřené. Může se jednat o pohádku, hlavního hrdinu, spisovatele atd.²⁴

4.1.2 Celé Česko čte dětem

„Čtěme dětem 20 minut denně, každý den!“- s tímto sloganem na podporu dětského čtenářství se setkáváme nejen v knihovnách, školách, ale i v televizi. Projekt se zaměřuje na podporu hlasitého předčítání dětem, ale oslovuje převážně rodiče a další dospělé osoby, které hrají významnou roli v životě dítěte. Hlasité předčítání není jen spolehlivý nástroj pro rychlé usnutí. Během čtení se u dítěte rozvíjí paměť, fantazie a zároveň se učí soustředit se a vyjadřovat. Současně si během čtení upevňuje vztah mezi rodičem a dítětem. Dochází k upevnění citové vazby mezi nimi.

4.1.3 Březen, měsíc čtenářů

S názvy „Březen, měsíc knihy“ nebo také „Březen, měsíc internetu“ (BMI)²⁵ jsme se mohli setkat v minulých ročnících. Od roku 2010 nese akce název „Březen, měsíc čtenářů“. Myšlenka měsíce věnovaného knize se poprvé objevila v roce 1955.

U zrodu tohoto projektu z roku 1996 bylo občanské sdružení BMI. Projekt byl organizován za účelem propagace používání internetu.²⁶ Knihovny se ve velké míře k tomuto projektu připojily až v roce 2000 (celkem 119 knihoven). Např. v roce 2007 se akce zúčastnil rekordní počet knihoven (384 knihoven). V rámci tohoto projektu byla poprvé zorganizována akce Noc s Andersenem.²⁷

Projekt „Březen, měsíc čtenářů“, který se zaměřuje převážně na čtenáře a uživatele knihoven, proběhne v letošním roce již po sedmé. Účastní se ho na 400 veřejných knihoven z celé České republiky. Na počátku projektu byly vytyčeny tři cíle, ke kterým Březen, bude projekt směřovat. Prvním cílem je získání dat z průzkumu, které jsou zaměřeny na čtenáře/nečtenáře a uživatele knihoven. Druhým cílem je zlepšit upozornění návštěvníků na nové služby knihoven. Posledním cílem je podpora akce „Týden čtení aneb čtení sluší každému“.

---

²⁴ Noc s Andersenem [online]. <http://www.nocsandersenem.cz/o-projektu>

²⁵ Březen měsíc internetu- dále jen BMI

²⁶ HOUŠKOVÁ Z., RICHTER V. *Čtenářství, jeho význam a podpora*, s. 3.

²⁷ Březen, měsíc internetu [online]. <http://www.brezen.cz/cs/mesic-internetu/cil-projektu-brezen-mesic-internetu-zustava-stejny-podporit-rozvoj-internetu-v-cr>

Každý ročník bývá uveden zajímavým mottem. Např. v roce 2014 - Hrabalovský rok v knihovnách, 2013 - S námi jen all inclusiv. Originální motto přinesl i rok 2015 a to: Nejlepší čtenář je táta.²⁸

V měsíci Březnu dominuje již zmíněná akce „Týden čtení aneb čtení sluší každému“. Během celého prvního týdne (v letošním roce tato akce proběhne v týdnu od 1. 3. – 6. 3. 2016) se v knihovnách můžeme setkat např. se soutěží v rychlém čtení či se čtením cizojazyčné literatury. V tomto týdnu se čte nejen v knihovnách, ale i na netradičních místech jako jsou např. vlakové či autobusové nádraží, parky či jiná veřejná prostranství.²⁹

I v roce 2016 v rámci akce proběhlo již tradiční vyhlášení Čtenáře roku. Čtenářem roku se může stát ten, kdo splní stanovenou podmínku, kterou je nejvyšší počet výpůjček za uplynulý rok. Aby však došlo ke spravedlivému ocenění, může si každá knihovna stanovit i další podmínky, jimiž mohou být např. vztah čtenáře ke knihovně nebo účast čtenáře v aktivitách knihovny. *„Cílem této aktivity je posilovat společenský význam a prestiž četby a ocenit ty, kteří služby knihoven nejvíce využívají.“*³⁰

4.1.4 Týden knihoven

V roce 2016 proběhl jubilejní dvacátý ročník této akce na propagaci čtenářství, kterou vyhláší Svaz knihovníků a informačních pracovníků (SKIP). V průběhu týdne se čtenáři, ale i nečtenáři, mohou těšit na besedy, literární přednášky, workshopy. Dále se konají čtenářské dílny pro veřejnost a burzy knih, kde si návštěvníci mohou zakoupit knihy za symbolickou cenu. Některé veřejné knihovny také nabízejí zdarma registraci novým čtenářům do 15 let.

V rámci tohoto týdne probíhá v prostorách knihoven i Maraton čtení. *„Cílem této akce je dosáhnout toho, aby v průběhu TK knihovny nabídly svým čtenářům a dalším návštěvníkům co největší kontakt s autory a překladateli literárních děl i odborné*

---

²⁸ Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky [online]. <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/brezen-mesic-ctenaru>

²⁹ GIEBISCH, R., Březen byl opět měsícem čtenářů. Čtenář [online]. <http://ctenar.svkk1.cz/clanky/2012-roc-64/5-2012/brezen-byl-opet-mesicem-ctenaru-97-1200>

³⁰ Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky [online]. <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/tyden-knihoven>

literatury.“³¹ Akce může mít různorodou podobu. Jedná se např. o besedy s autory či jejich autorská čtení či besedy z literárního světa.

Knihovny mohou požádat také o finanční dar. Svaz knihovníků a informačních pracovníků ve spolupráci s projektem „Celé Česko čte dětem“ uvolní na tuto akci finanční částku, která v roce 2015 činila 100.000 Kč. Tato částka je rozdělena mezi knihovny, které o příspěvek zažádaly. Jedna knihovna může získat max. 3.000 Kč. Získané finance mohou být použity pouze na úhradu jízdného, ubytování či honoráře pozvaného autora nebo lektora.³²

Další významnou událostí v tomto týdnu je Knihovnický happening. Každý rok se tato akce koná v jiném městě. V roce 2015 se odehrával ve Vyškově, v loňském roce účastníci happeningu zavítali do Vsetína. Na tuto událost se sjíždí nejen pracovníci z oblasti knihovnictví, ale i široká veřejnost. Účastníci se každoročně mohou těšit na program koncipovaný do tří částí programu: „*soutěžní klání knihovnických týmů s kulturním programem na náměstí; společenský večer s rautem v knihovně; sobotní doprovodný program.*“³³

4.1.5 Den pro dětskou knihu

Den pro dětskou knihu je celostátní akce, která byla poprvé zorganizována v roce 2007. Nultý ročník se však konal o rok dříve. Od tohoto roku se koná každoročně vždy v první adventní neděli. Největší úspěch měla v roce 2010, kdy se tato akce konala ve více jak 130 knihovnách. Pilotní projekt proběhl v děčínské knihovně pod vedením hlavní organizátorky Evy Kubšové. Akce je koncipována jako „*den otevřených dveří knihovny a je zaměřena na propagaci dětské knihy, četby i knihovnických služeb.*“³⁴

Pracovníci knihoven si pro své uživatele připravují velmi pestrý program. Typickým bývá předvánoční trh, ve kterém si návštěvníci mohou zakoupit např. knihy, které mohou někomu udělat radost jako vánoční dárek. S výběrem knih mohou pomoci i knihovníci. Program si však každá z knihoven připravuje a organizuje individuálně.

---

³¹ Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky [online]. <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/maraton-cteni/maraton-cteni>

³² Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky [online]. <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/maraton-cteni/maraton-cteni>

³³ Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky [online]. <http://www.skipcr.cz/aktuality/archiv-aktualit/knihovnicky-happening-2015>

³⁴ HOUŠKOVÁ Z., RICHTER V. *Čtenářství, jeho význam a podpora*, s. 3.

Pro uživatele jsou připraveny např. autogramiády, výstavy, soutěže, tvůrčí dílny či divadelní představení pro děti. Pracovníci knihoven se tak tímto způsobem snaží přilákat co nejvíce lidí do knihoven.

5 Městská knihovna Soběslav

„Městská knihovna v Soběslavi je veřejnou univerzální knihovnou. Předmětem její činnosti je poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb.“³⁵ Zřizovatelem je Město Soběslav a organizačně spadá ke Kulturnímu domu města Soběslav. Metodicky však spadá pod Městskou knihovnu Tábor. Knihovna v Soběslavi je umístěna v centru města, takže je uživatelům dobře přístupná

Historické kořeny městské knihovny spadají do 20. století. Otevřena byla 1. prosince 1900. Zprvu knihovna sídlila v prostorách městské spořitelny na náměstí. Za 1. světové války byla uzavřena. K jejímu opětovnému otevření došlo po skončení války v roce 1918. Následně byla přemístěna do přízemí Rožmberského domu.

K výraznému rozšíření knihovny došlo v roce 1946. (Využívala již 4 místnosti a navíc se rozrostla o čítárnu.) V té době knihovna sídlila v tzv. Zeleném domě, kam byla přemístěna. K dalšímu stěhování došlo v roce 1960, kdy byla přesunuta do prostor staré radnice na Náměstí Republiky. V těchto letech došlo k významnému rozvoji knihovny. Rozšíření knihovního fondu se navýšil počet čtenářů. Novinkou pro čtenáře byl v té době vznik kulturně vzdělávacích akcí. V následujících letech se pracovníci knihovny snažili o modernizaci a zkvalitnění služeb. První počítač byl v knihovně instalován v roce 1955. Díky počítači tak mohli knihovníci používat automatizovaný knihovní systém. Posledním stěhováním si knihovna prošla v roce 2010. V prostorách zcela nové knihovny sídlí dodnes.³⁶

---

³⁵ Městská knihovna Soběslav [online].
http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=46&Itemid=62

³⁶ Městská knihovna Soběslav [online].
http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=57

5.1 Budova a prostory Městské knihovny Soběslav

Soběslavská knihovna je situována do areálu soběslavského hradu, jehož historie je již v této práci zmíněna (viz příloha). Z hradního komplexu se dochovala jižní část areálu, v níž se v současné době nachází kulturní dům, dále západní a jižní křídlo, kulatá věž Hláška, jež je nejvíce zachovalou částí z celého komplexu, a v neposlední řadě Palác, tj. severní křídlo, ve kterém se nachází knihovna.

Knihovna je uložena ve skleněné krychli, a to proto, aby nebylo porušeno původní zdivo. Krychle může být kdykoliv jednoduše odstraněna a prostor by mohl být využit pro jiné účely. Prostor, který se nachází mezi zdivem a samotnou knihovnou bývá využit k pořádání různých výstav, které mají u návštěvníků velký úspěch.

K původnímu zdivu je přistavěn prosklený vchod, který je určený pro uživatele knihovny. Současně se zde nachází schodiště a výtah. Druhý výtah se nachází v zadní části budovy a umožňuje lidem bezbariérový vstup do všech podlaží v knihovně. Využívají ho i pracovníci knihovny pro přepravu knih. V patře se nachází samotná knihovna s galerií.³⁷

Knihovna je zajímavá tím, že se v ní nenacházejí téměř žádné místnosti. Výjimku tvoří přízemí a kancelář ředitelky, která je umístěna na galerii. Nejsou zde oddělena ani jednotlivá oddělení. Pouze fond pro dětské oddělení je umístěn na galerii.

Mimo knihovního fondu, který může dosáhnout kapacity knihovny 35 tisíc svazků, zde nalezneme počítače pro návštěvníky s připojením na internet.

6 Volnočasové aktivity v Městské knihovně v Soběslavi konané v období let 2009-2016

Prostory knihovny jsou vhodné i pro volnočasové aktivity. Primárně je vhodný pro pořádání výstav. V roce 2016 se návštěvníci mohli setkat s výstavou, jejíž název nesl „Nikdy není pozdě začít, aneb Malování pro radost“. Výstavní prostor byl obohacen o obrazy s motivy přírody z tvorby místní obyvatelky Aleny Maškové.³⁸

---

³⁷ KROČÁK, J. *Městská knihovna v Soběslavi- záchrana gotického hradu*. Časopis stavebnictví, s. 26-31.

³⁸ FREMROVÁ, A. *Soběslavská hláška*, s. 9.

S výstavami nezahálí ani obec Baráčníků. V roce 2015 zde pořádaly výstavu ručních prací, která nesla název „Šikovné ruce našich tetiček, sokolek, dobrovolnic“. V roce 2016 pak výstava s názvem „Babičko, dědečku, bez Vás bychom to nedokázali – děkujeme!“, kterou pořádali ve spolupráci s místními mateřskými školkami a spolkem Sokolek.³⁹

Volné prostory v knihovně využívají i děti z místních mateřských škola. Svá díla zde vystavovali děti z Mateřské školy Nerudova a žáci z mateřské školy Duha Soběslav. Předškolní děti z mateřské školy Duha zde v roce 2015 prožili i svou první vernisáž, kde vystoupili s hudebním programem. Návštěvníci knihovny zde mohli prohlédnout výstavu s názvem Svět rukama duháčků. Jednalo se o výtvarná díla žáků, která byla doplněna fotografiemi činností dětí ze školky.⁴⁰

Nejenom dětští návštěvníci mohli v roce 2015 zavítat do knihovny tentokrát na výstavu loutek, která proběhla v rámci festivalu Toulavé loutky. Výstavu pořádal divadelní soubor Korromato, který zde nevystavoval poprvé. V minulosti se návštěvníci mohli setkat i s výstavou loutkových divadélek či rekvizit. Návštěvníkům umožnil divadelní soubor ve spolupráci s pracovníci knihovny vyzkoušet si tvorbu animovaného filmu, v rámci tvořivých dílen.

Školy velmi rády využívají prostory knihovny, včetně Základní umělecké školy Soběslav. Její žáci zde vystavovali umělecká díla a v roce 2015 si žáci této školy připravili vánoční koncert. Výtěžek z tohoto koncertu byl věnován hematologickému oddělení nemocnici České Budějovice.

I v městské knihovně Soběslav se odehrává celostátní kampaň Březen, měsíc čtenářů. V tomto měsíci knihovna pořádala od roku 2010 do roku 2013 maraton čtení. Zapojit se mohl každý, kdo měl chuť a čas. Ve čtení se střídali jak pracovníci knihovny, tak i uživatelé knihovny. Střídali se i školní třídy, které do knihovny přicházeli za tímto účelem. Počet čtenářů, kteří se v předčítání střídali, se v roce 2012 vystoupal na 158 účastníků. Ti se ve čtení střídali po dobu devíti hodin. O rok později se počet účastníků zdvojnásobil a předčítat knihy přišlo 302 čtenářů, kteří četli bez přestávky až 15 hodin. V tomto měsíci se pracovníci knihovny snaží vymyslet i další program, jež by zaujal

---

³⁹ Městská knihovna Soběslav [online].

http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=552:2016-12-03-17-02-09&catid=35:aktuality&Itemid=106

⁴⁰ Kolektiv MŠ Nerudova, *Soběslavská hláška*, s. 11.

všechny generace. Děti se např. mohli zúčastnit Noci s Andersenem, dospělí recitace básní a senioři se mohli zúčastnit Kurzu trénování paměti, kde se naučili používat techniky a strategie pro lepší zapamatování. V uplynulých letech proběhla v rámci této kampaně i akce Čtenář +, během které každý dospělý registrovaný čtenář mohl nechat zaregistrovat rodinného příslušníka zcela zdarma.⁴¹

Nejúspěšnější a nejvíce navštěvovanou akcí v knihovně je Noc s Andersenem. Večerní dobrodružství děti tráví nejen v prostorách hradební knihovny, ale i na jiných místech. V uplynulých ročnících navštívili např. zákulisí místního kina či expozici Blatského muzea nebo muzejní knihovnu. Napínavá byla i večerní procházka po památkách, které se v Soběslavi nacházejí. Procházka byla zpestřena vyprávěním zajímavých pověstí, které se k místům vztahují. Nocování často vyvrcholí ve sklepních prostorách místní knihovny. Děti zde mohou potkat se strašidla a absolvovat tak stezku odvahy či výpravu za pokladem Bílé paní. S přípravou programu pomáhají knihovnicím ve svém volném čase studenti knihovnictví. Mezi regály s knihami nocují děti již od roku 2010. Akce má mezi místními dětmi takový úspěch, že mnohdy se na nocování přihlásí více dětí než je knihovna schopna pojmout. Z těchto důvodů se na Noc s Andersenem přihlašují děti už měsíc před konání akce.⁴²

V knihovně si své místo najdou i ti, jež se chtějí naučit kreslit. Téměř každoročně se zde probíhá kurz kreslení pravou mozkovou hemisférou. Kurz probíhá ve dvou dnech pod vedením zkušených lektorů. Hitem poslední doby se staly antistresové omalovánky a tak se i v knihovně rozmohlo toto vymalování. Uživatelé sem dochází v rámci akce, jejíž název nese Pastelkování aneb knihovna antistresově.⁴³

Konec školního roku v městské knihovně patří prvňáčkům ze základních škol v Soběslavi. Každoročně se zde mohou zúčastnit slavnostního ceremoniálu, při němž jsou pasováni na čtenáře. Před uvedením dětí do řádu čtenářského musí prokázat své znalosti z oblasti čtení. Během ceremoniálu se v knihovně mohli setkat s králem a královnou z Písmenkového království. Společně s nimi dorazili i princezny, Kašpárek,

---

⁴¹ FREMROVÁ, A. *Soběslavská hláška*, s. 10.

⁴² Městská knihovna Soběslav [online].

http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=category&id=35&Itemid=106

⁴³ Městská knihovna Soběslav [online].

http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=514:2016-04-15-12-33-59&catid=35:aktuality&Itemid=106

víla nebo kat. Za celoroční poctivou práci jsou děti odměněny diplomem, průkazkou do městské knihovny a záložkou.

Městská knihovna se zapojuje i do celostátní akce Týden knihoven. Jubilejní dvacátý ročník, který proběhl v termínu od 3. 10. do 9. 10. 2016, oslavila knihovna zcela netradičně. V tomto týdnu si uživatelé knihovny mohli vyzkoušet novou službu, jež knihovna začala poskytovat. Jedná se o půjčování společenských her. Do knihovny byly zakoupeny desítky her a uživatelé knihovny si mají z čeho vybírat. Ve fondu se nachází např. moderní společenská hra Carcassonne. Dále pak logické hry jako Noemova archa či Auto blok z řady Smart Games, které jsou převážně určeny pro jednoho hráče. V tomto týdnu pracovníce knihovny pořádají i posezení s nejstaršími a dlouholetými čtenáři knihovny.

V rámci Týdne knihoven se v soběslavské knihovně staly tradiční také tvůrčí dílny. V uplynulých letech se uskutečnily tvůrčí dílny pro děti i pro dospělé. Dospělé mohla zaujmout tvůrčí dílna s názvem „Marcipánový podzim“, při kterém se modelovalo za pomoci cukrové hmoty. Nejen dospělí, ale i děti se mohli zúčastnit v rámci jiné tvůrčí dílny skládání výrobků origami. Jindy se uživatelé knihovny mohli vyrábět např. omyvatelné prostírání či jiné výrobky za pomoci malířské techniky tupování.⁴⁴

V prostorách knihovny se během celostátní akce Týden knihoven koná Maraton čtení. Od roku 2013 není Maraton čtení součástí kampaně Březen měsíc čtenářů. V roce 2014 se tak poprvé konal v rámci Týdne knihoven.⁴⁵ Podzimní maratonu čtení trval dlouhých šestnáct hodin a ve čtení se vystříдалo 308 čtenářů.⁴⁶ V následujícím roce 2015 se Maraton čtení nekonal a nahradilo ho Velké říjnové společné čtení. Během této akce se čte minimálně tři hodiny a číst mohl kdokoliv. Četlo se z knih od autorů, které předem doporučil Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. Pracovníce knihovny tak měli připravené na výběr knihy od spisovatelky Boženy Němcové, spisovatele a dramatika Karla Čapka, prozaika a překladatele Jiřího Muchy.

---

⁴⁴FREMROVÁ A. *Soběslavská hláska*, s. 7.

⁴⁵Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, [online] <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/maraton-cteni/maraton-cteni-2014-autori-ctou-sva-dila-v-knihovnach>

⁴⁶FREMROVÁ A. *Soběslavská hláska*, s. 8.

Ze zahraničních autorů pak díla od ruského prozaika Michaila Afanasjeviče Bulgakova, britského spisovatele Rudyarda Kiplinga a mnohých dalších.⁴⁷

Ve spolupráci se studenty knihovnictví pořádá od roku 2007 městská knihovna i Den pro dětskou knihu. Každoročně je pro děti připravený bohatý program. V uplynulých ročnících si děti mohli vyzkoušet tradiční vystříhování sněhových vloček, vyrobit anděla, Mikuláše či čerta nebo vyrábět za pomoci trojhranných voskovek. Během tohoto dne si děti mohli vyzkoušet i vyrobit vánoční ozdoby z vizovického těsta. Veškeré vyrábění bylo zpestřeno v roce 2010 i vystoupením flétnového souboru. V tento den navštěvuje soběslavskou knihovnu nakladatelství Thovt, které zde prezentuje své knihy s možností jejich prodeje. Mimo nakladatelství Thovt zavítalo do knihovny v roce 2011 i vydavatelství Anagram, které si pro děti připravilo tvůrčí dílnu. V rámci Dne pro dětskou knihu probíhá registrace nových dětských čtenářů zcela zdarma.⁴⁸

Městská knihovna se může pyšnit i svým vlastním projektem, jehož název je Moje chvilka slávy. V tomto projektu, který probíhá od roku 2010, dostávají prostor občané Soběslavi a jejího okolí k prezentaci vlastní literární tvorby. Během prezentace mají návštěvníci možnost zakoupit si publikace (pokud byly vydány knižně) a nechat si je podepsat samotným autorem. Zajímavostí byla také prezentace poezie Renaty Nečasové, která představila svoji sbírku poezie a dokonce verše zarecitovala italsky.⁴⁹

Veškeré informace nejen o plánovaných projektech, ale i zprávy o jejich průběhu, se návštěvníci mohou dozvědět na internetových stránkách knihovny, sociálních sítích, v měsíčníku Soběslavská hláska, na nástěnce v budově knihovny či přímo u pracovníků knihovny. Od roku 2009, kdy se knihovna přestěhovala do nových prostor, se počet kulturních a vzdělávacích akcí v knihovně zvýšil. Např. v roce 2009 se počet těchto akcí pohyboval kolem 92 akcí, oproti tomu v roce 2015 se jejich počet zvýšil na 189 akcí za rok. Celkově se v roce 2015 zúčastnilo 4 561 návštěvníků. Počet

---

⁴⁷ Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky, [online]
<http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/tyden-knihoven/tyden-knihoven-5.-11.-rijna-2015-19.-rocnik>

⁴⁸ Městská knihovna Soběslav [online].
http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=category&id=35&Itemid=106

⁴⁹ Městská knihovna Soběslav [online].
http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=123:moje-chvilka-slavy&catid=35:aktuality&Itemid=106

návštěvníků nelze porovnat s předcházejícími lety, neboť ředitelka knihovny vede evidenci účastníků až od roku 2009.

PRAKTICKÁ ČÁST

7 Cíle praktické části

Cílem praktické části bakalářské práce je zmapovat volnočasové aktivity nabízené Městskou knihovnou v Soběslavi. K zjištění těchto informací byla zvolena metoda dotazníkového šetření, která bude doplněna rozhovorem s ředitelkou Městské knihovny v Soběslavi Mgr. Alenou Fremrovou.

7.1 Dotazníkové šetření

7.1.1 Konstrukce dotazníku a sběr dat

Vzhledem k charakteru výzkumného vzorku byla vybrána metoda dotazování, která může mít rozličné podoby. Jde o nenáročnou metodu, díky které výzkumník může získat velké množství dat za relativně krátkou dobu. Vzhledem k věku respondentů byla upřednostněna forma papírových dotazníků před on-line dotazníky. Dětská návštěvníci knihovny se mohli v případě zájmu zapojit do dotazníkového šetření. Dotazníky byly po dobu jednoho měsíce k dispozici u výpůjčního pultu. Zaměstnankyně knihovny návštěvníky upozorňovaly na možnost účastnit se tohoto šetření. V případě, že děti měly problémy s odpověďmi na některé otázky, mohli oslovit pracovníce knihovny, které jim ochotně pomohly.

Konstrukce dotazníku proběhla v několika etapách. Nejprve byly vymezeny vzhledem k cíli tematické okruhy otázek. Následně byly formulovány jednotlivé otázky, z nichž byly vybrány ty, které nejvíce sledují cíl práce. Výsledný pretest byl ověřen na vzorku tří dětí různého věku, aby bylo zajištěno, že otázkám budou rozumět všechny děti spadající do výzkumného vzorku. Ukázalo se, že bude nutné provést korekci několika otázek. Většinou šlo o zkrácení délky otázky, popřípadě o doplnění nabízených odpovědí.

Výsledný dotazník obsahuje celkem 12 uzavřených otázek, z nichž jsou 2 otázky faktografické. Zbývající otázky se týkají vztahu dětí k Městské knihovně v Soběslavi. U některých otázek mohou respondenti zvolit také možnost „jiné“ a uvést konkrétní odpověď, která není uvedena v nabídce. Součástí dotazníku je také oslovení

respondentů a objasnění účelu dotazníků. Forma a rozsah úvodu dotazníku byla volena v závislosti na věku respondentů, ale zároveň byl kladem zřetel na to, aby nedošlo k přílišnému zjednodušení a informace tak byla hodnotná i pro rodiče dětí.

Výzkumný vzorek tvoří návštěvníci knihovny od mladšího školního věku (6-11 let) do staršího středního věku (14-16 let). V prostorách knihovny bylo umístěno celkem 25 dotazníků. Celkem bylo vyplněno 17 dotazníků. Žádný dotazník nemusel být kvůli špatnému vyplnění vyřazen z vyhodnocování. návratnost dotazníků je tedy 68%.

7.1.2 Hypotézy

Pro dotazníkové šetření byly stanoveny tři hypotézy:

H1: Děti se o akcích pořádaných knihovnou dovídají od kamarádů.

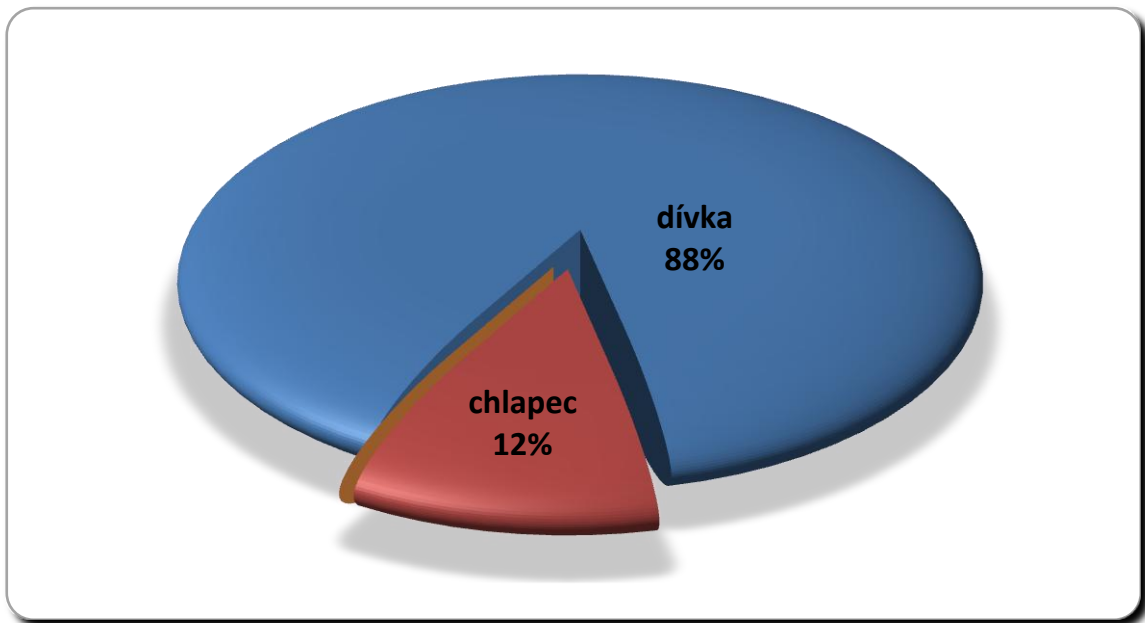
H2: Děti nejčastěji navštěvují knihovnu v doprovodu rodičů.

H3: Děti se neúčastní aktivit pořádaných v knihovně pravidelně.

7.1.3 Výsledky šetření

Otázka č. 1

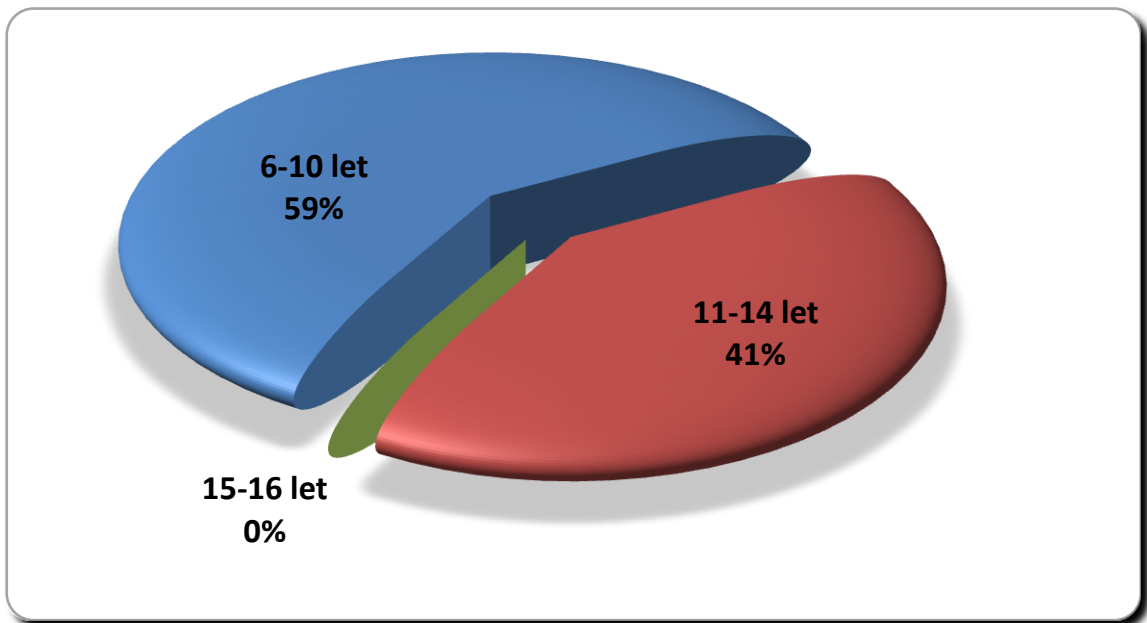
Úvodní část dotazníku byla faktograficky zaměřena. První otázka zjišťovala pohlaví respondentů. Dotazníkového šetření se účastnily zejména dívky. Konkrétně 15 dívek, což představuje 88% z celkového počtu respondentů.

Graf 1: Jaké je tvoje pohlaví?

Otázka č. 2

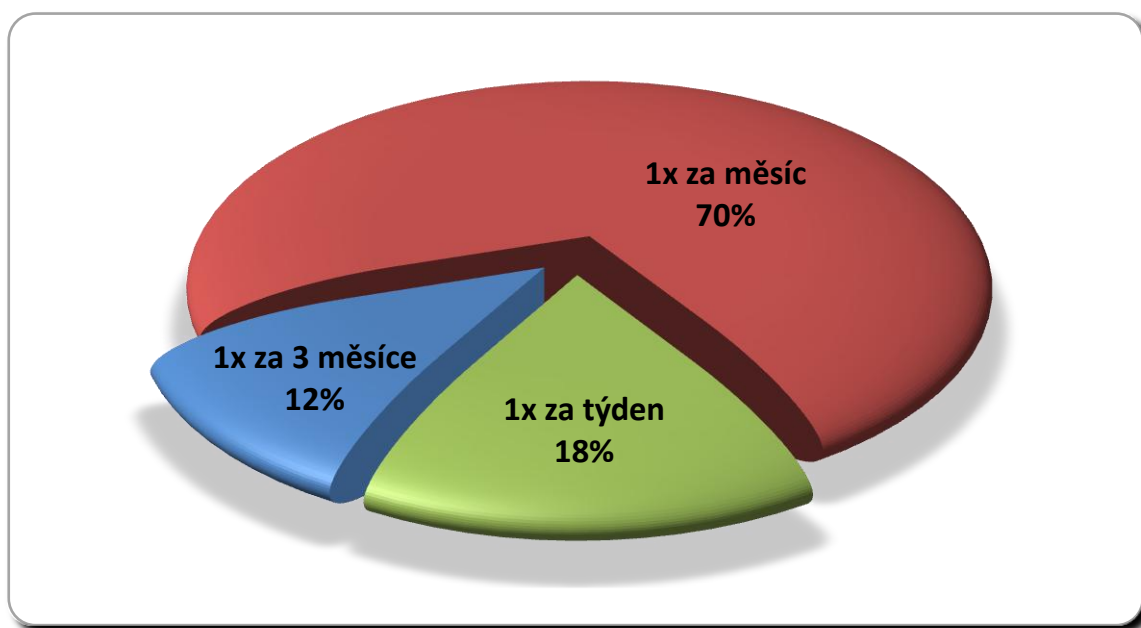
Cílem této otázky bylo rozdělit respondenty podle věku. Nejvíce respondentů patřilo do věkové kategorie mladší školní věk (6-11 let). Děti středního školního věku se zúčastnilo 41% (7 osob). Žádný respondent nespadal do staršího školního věku (14-16 let).

Graf 2: Vyber svoji věkovou kategorii

Otázka č. 3

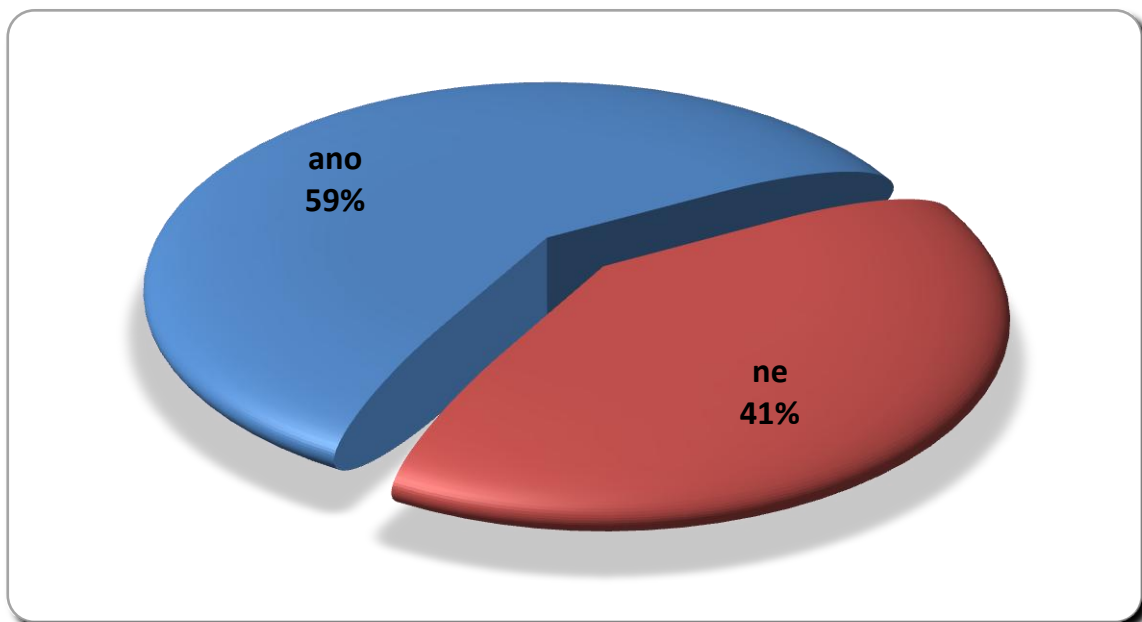
V této otázce respondenti uvedli frekvenci návštěv v knihovně. Nejčastěji dětská čtenářka navštěvují knihovnu každý měsíc (70%, tedy 12 respondentů). V menší míře navštěvují respondenti knihovnu každý týden a jedenkrát za tři měsíce. Obě tyto odpovědi se vyskytovaly téměř ve stejné míře.

Graf 3: Jak často chodíš do knihovny?

Otázka č. 4

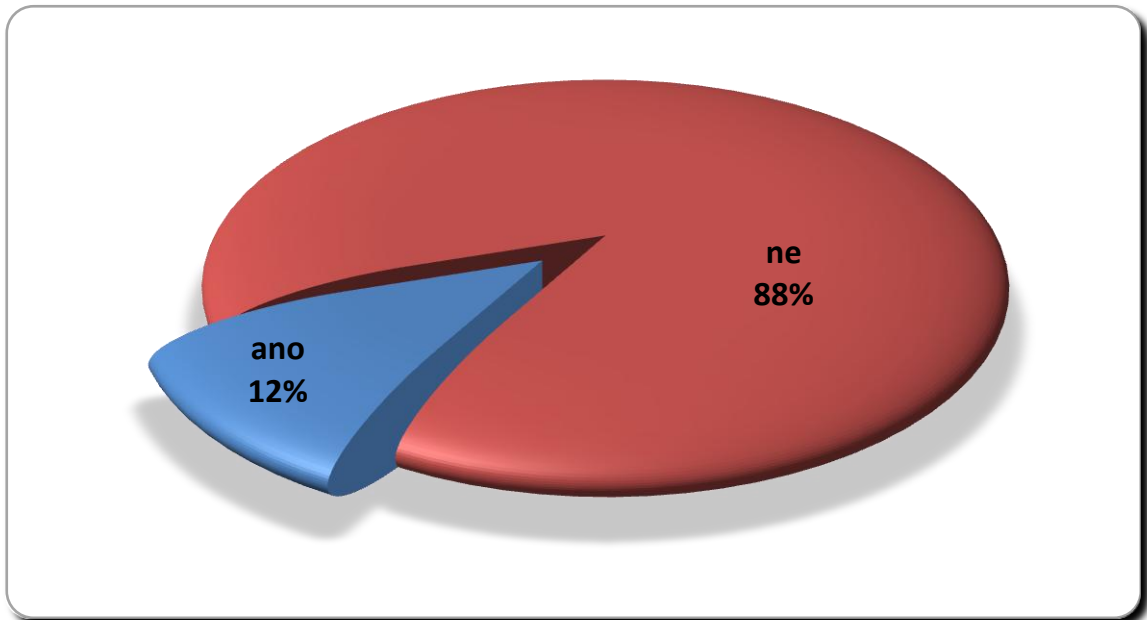
Tato otázka již byla konkrétně zaměřena na vztah respondentů k aktivitám knihovny. 59 % respondentů se účastní aktivit, které jsou organizovány Městskou knihovnou v Soběslavi. 41% respondentů uvedlo, že se aktivit knihovny neúčastní.

Graf 4: Účastníš se některých volnočasových aktivit v knihovně? (např. Noc s Andersenem, Maraton čtení, výstavy...)

Otázka č. 5

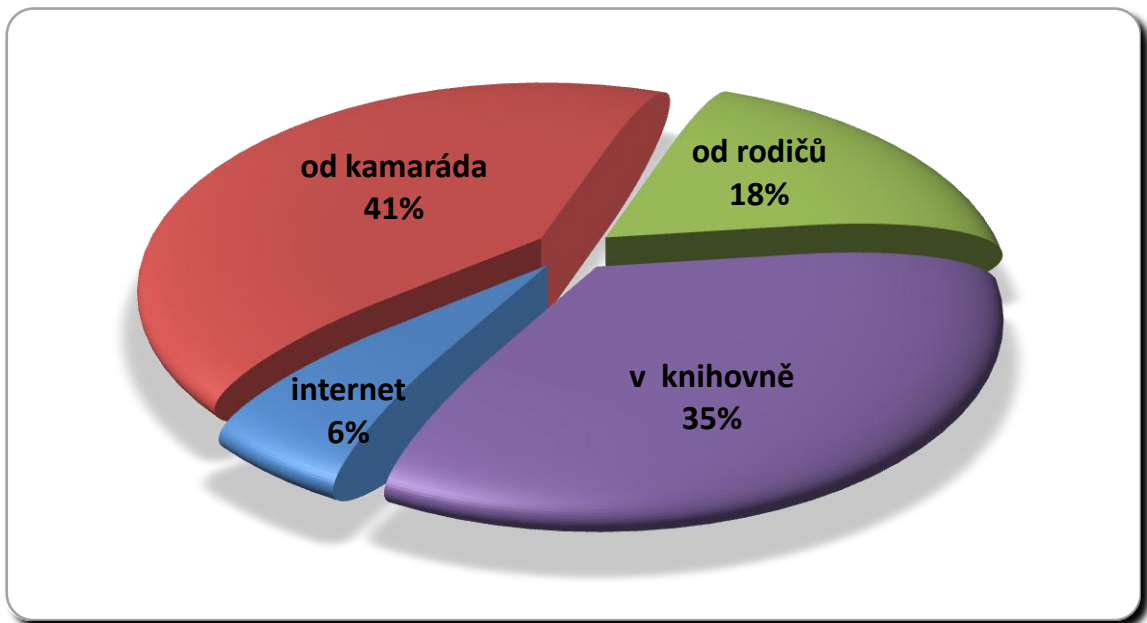
Dotazníkové šetření ukázalo, že respondenti nenavštěvují aktivity pořádané knihovnou pravidelně (88 %).

Graf 5: Účastníš se těchto aktivit pravidelně?

Otázka č. 6

Cílem této otázky bylo stanovit, jakým způsobem a od koho se respondenti dovídají o aktivitách. Nejčastěji získávají informace od kamarádů (48 %) a přímo v prostorách knihovny. Důležitým informačním zdrojem jsou také rodiče (18 %). V menší míře jsou informace získávány prostřednictvím internetu (6 %).

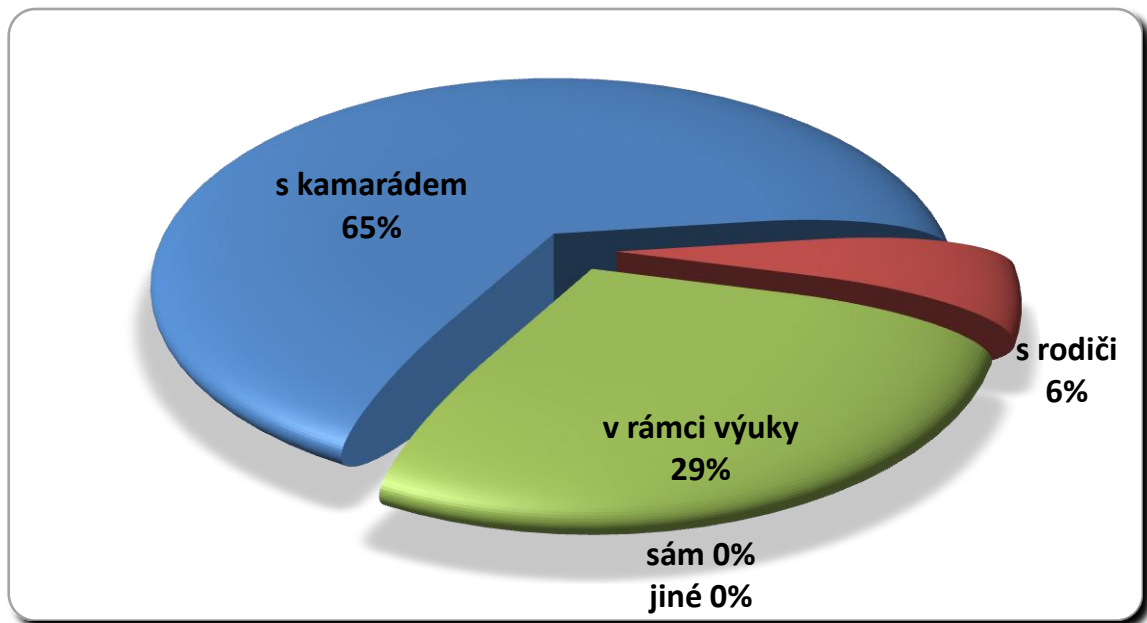

Graf 6: Jakým způsobem ses o těchto aktivitách dověděl/a?

Otázka č. 7

V této otázce bylo možné vybírat z pěti odpovědí, z nichž jedna poskytovala respondentům uvést možnost, která nebyla nabídnuta v jednotlivých bodech. Tato možnost nebyla nikým využita. Taktéž nikdo nevedl, že by akce realizované v knihovně navštěvoval sám. Nejčastěji respondenti navštěvují knihovnu společně s kamarády (65%). Časté jsou také návštěvy v rámci výuky (29%). V doprovodu rodičů navštěvuje akce pouze akce pouze 6% respondentů.

Graf 7: Docházíš na tyto aktivity s někým dalším?

Otázka č. 8

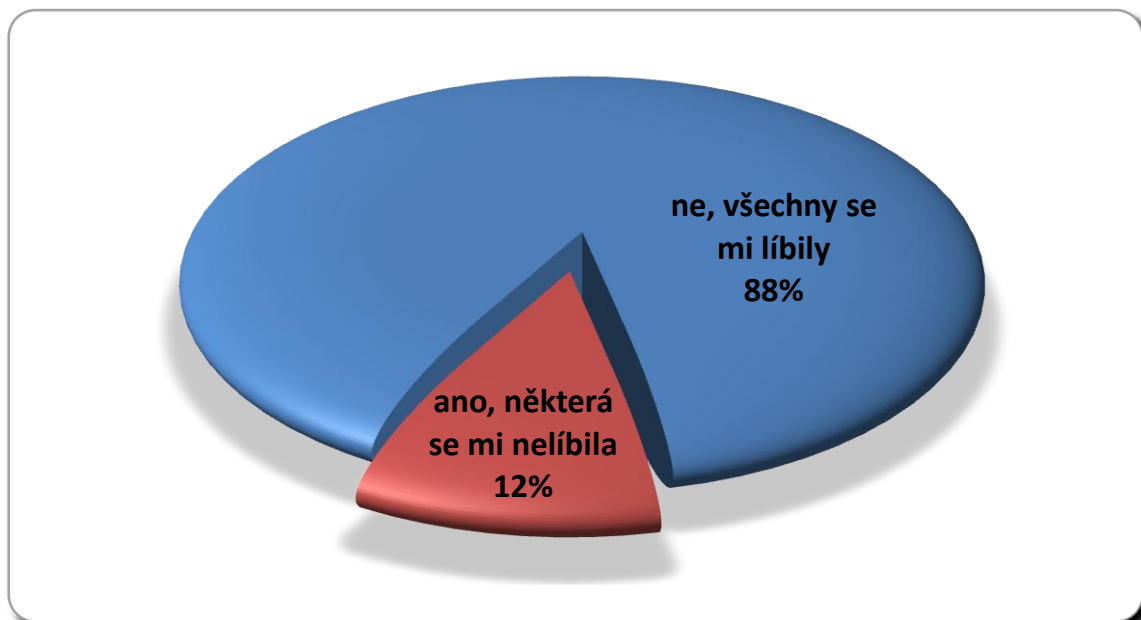
Smyslem této otázky bylo pojmenovat motivy vedoucí k návštěvě knihovny. I v této otázce byla nabídnuta možnost doplnit alternativní odpověď. Celkem 35% respondentů tuto možnost využilo. Nejčastěji uváděli, že se jim akce líbí nebo, že ji navštíví jako doprovod. Žádný respondent nevedl, že by byl rodiči nucen účastnit se akcí.

Graf 8: Z jakého důvodu se těchto aktivit účastníš?

Otázka č. 9

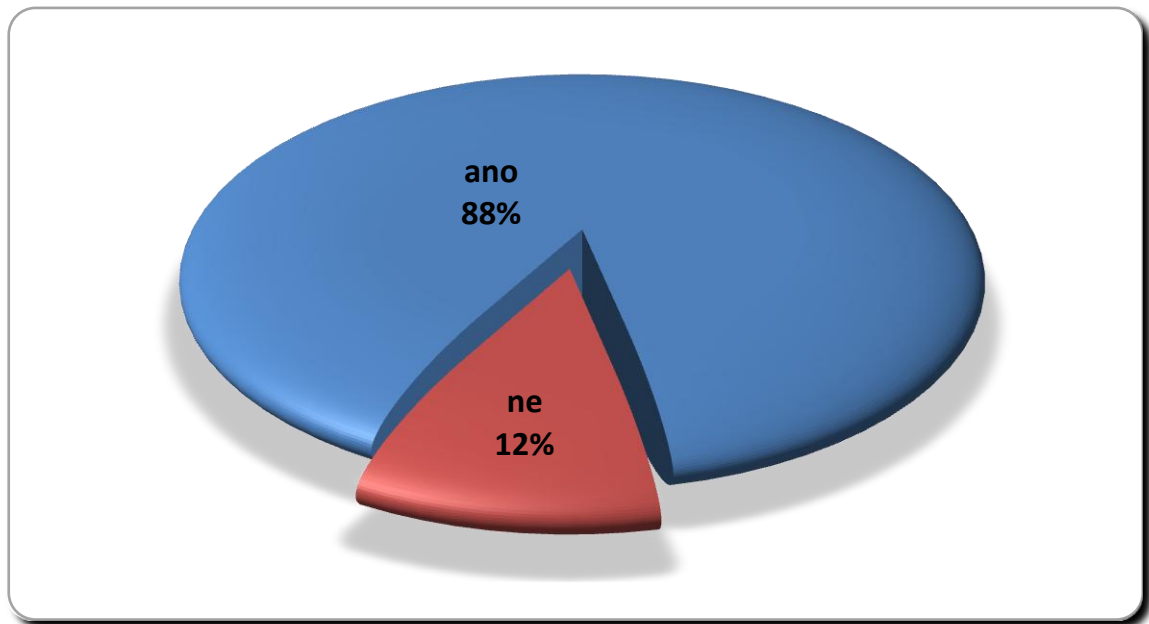
V této otázce respondenti uváděli své hodnocení akcí knihovny. 88% hodnotí akce kladně a 12% uvádí, že se jim některé akce nelíbily.

Graf 9: Nelíbila se ti některá aktivita z programu?

Otázka č. 10

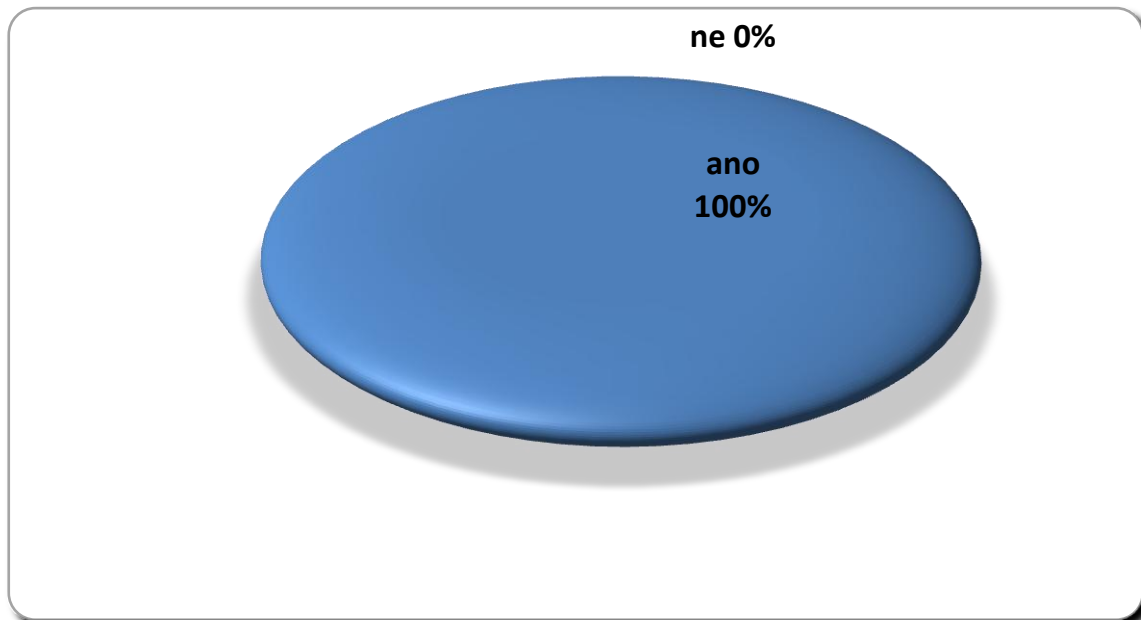
Většina respondentů (88%) se domnívá, že počet akcí knihovny je dostačující.

Graf 10: Považuješ současné množství aktivit za dostačující?

Otázka č. 11

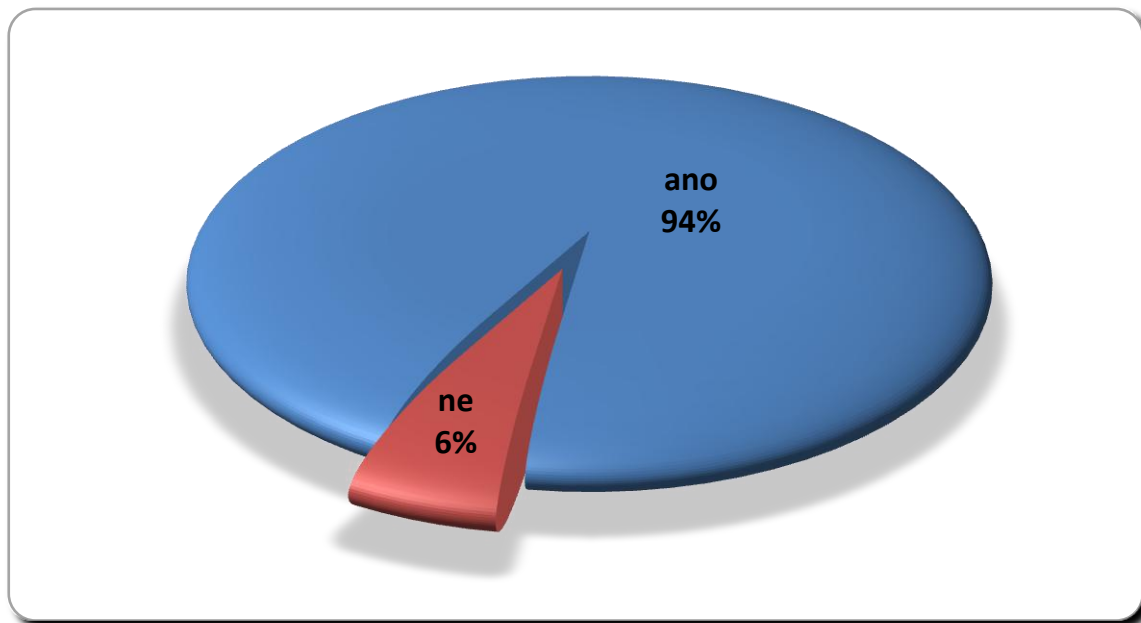
Na otázku, zda- li by doporučili aktivity někomu jinému mají respondenti zcela jednotný názor. Všichni na tuto otázku odpovídali pozitivně.

Graf 11: Doporučil/a bys program ostatním?

Otázka č. 12

Závěrečná otázka zjišťovala, zda jsou návštěvníci ochotni ta některé akce zaplatit určitou částku a jak vysokou. Z průzkumu vyplývá, že 94 % respondentů je ochotno podílet se na financování aktivit. Nejčastěji byly uváděny částky kolem 50 Kč. Nejvyšší uvedená částka byla 100 Kč.

Graf 12: Účastnil/a by ses aktivit v knihovně i za finanční poplatek? Pokud ano, kolik Kč bys byl/a ochotná za jednu aktivitu dát?

7.1.4 Ověřování hypotéz

Pro dotazníkové šetření byly stanoveny celkem tři hypotézy.

Na základě analýzy sebraných dat byly dvě hypotézy verifikovány a jedna falzifikována.

H1: Děti se o akcích pořádaných knihovnou dovídají od kamarádů.

První hypotéza byla verifikována. Bylo potvrzeno, že se děti o akcích pořádaných knihovnou dovídají zejména od kamarádů (41%). Velmi často jsou děti informovány o akcích přímo knihovnou (35%). Další informačním zdrojem jsou pro děti jejich rodiče (18%). Nejméně jsou využívány internetové stránky (6%).

H2: Děti nejčastěji navštěvují knihovnu v doprovodu rodičů.

Tato hypotéza byla falzifikována. Bylo zjištěno, že nejčastěji děti navštěvují knihovnu v doprovodu svých kamarádů. Celkem tuto možnost uvedlo 65% respondentů. Druhou nejčastější odpovědí byla návštěva v rámci školní výuky (29%). Možnost v doprovodu rodičů zvolilo pouhých 6% respondentů. Žádný z respondentů neuvedl, že by tyto akce navštěvoval sám. Rovněž nikdo nevyužil možnosti otevřené odpovědi a neuvedl alternativní odpověď.

H3: Děti se neúčastní aktivit pořádaných v knihovně pravidelně.

Závěrečná hypotéza byla verifikována. Potvrdilo se, že respondenti nenavštěvují akce knihovny pravidelně. 88% dotazovaných uvedlo, že akce nenavštěvují pravidelně, 12% respondentů akce navštěvuje pravidelně.

7.1.5 Interpretace výsledků

Z výsledků dotazníkového šetření uskutečněného v Městské knihovně v Soběslavi vyplývá, že nejčastěji knihovnu navštěvují děti ve věku 6-10 let. Velmi početnou skupinu tvoří návštěvníci patřící do věkové kategorie 11-14 let. Z hlediska pohlaví jsou častějšími návštěvníky knihovny dívky. Toto zjištění koresponduje s všeobecně kladným postojem dívek ke čtenářství. Nejčastěji uživatelé knihovnu navštěvují jedenkrát měsíčně. Velmi časté jsou také návštěvy jedenkrát týdně. Výsledky tedy ukázaly velkou frekvenci návštěv.

Nadpoloviční většina respondentů se účastní volnočasových aktivit pořádaných knihovnou. Tito respondenti se aktivit neúčastní pravidelně. O plánovaných akcích se nejčastěji dovídají prostřednictvím kamarádů či přímo v knihovně. Vzhledem k věku respondentů jsou významným zdrojem informací také rodiče. V současné době nelze opomenout významnou roli internetu. Respondenti mohou využívat webové stránky Městské knihovny v Soběslavi. O akcích informují také stránky města Soběslav. Knihovna oslovuje své návštěvníky také prostřednictvím sociálních sítí, konkrétně Facebooku. Kamarádi jsou také pro dětské čtenáře nejčastějším doprovodem na nejrůznější knihovnické akce. Z šetření také vyplývá, že tyto akce jsou velmi často navštěvovány v rámci školní výuky. Učitelé se snaží skrze tyto aktivity podněcovat své žáky ke kladnému a také aktivnímu přístupu k četbě. Přestože se respondenti o akcích velmi často dovídají od rodičů, nejsou těmi, kteří je na akce doprovázejí. Zájem o tyto akce vychází většinou z respondentů samotných. Významnou roli zde opět hrají vrstevníci, kteří motivují své přátele k účasti. Akce jsou hodnoceny účastníky zejména pozitivně a jejich rozsah a frekvence jsou vnímány jako dostačující. Svůj pozitivní vztah k akcím potvrzují v otázce, kde uvádí, že by akce doporučily kamarádům a učitelům. Respondenti uvedli, že jsou ochotni zaplatit si sami účast z ušetřeného kapesného, pokud by nepřesáhla částku 100 Kč za jednu akci.

7.2 Rozhovor

Dotazníkové šetření realizované v Městské knihovně v Soběslavi mezi dětskými čtenáři ve věku od 6 do 15 let je doplněno strukturovaným rozhovorem s dlouholetou ředitelkou knihovny Mgr. Alenou Fremrovou.

Dlouhodobým cílem knihovny je rozvíjet přátelský vztah s návštěvníky knihovny všech věkových kategorií. Tato snaha se projevuje v pozitivní atmosféře knihovny. Tento vztah je budován zejména vstřícným přístupem pracovníků této knihovny, ale velkou měrou k němu přispívají také různé akce, při nichž dochází k bližšímu kontaktu. Primárním cílem knihovny je samozřejmě přispět k podpoře čtenářství, a tudíž také k nárůstu čtenářské gramotnosti u dětí. Knihovna pořádá akce, jejichž cílem je právě rozvoj čtenářství. Knihovna se pravidelně zapojuje do celostátních akcí typu Březen- měsíc čtenářů, Noc s Andersenem, Týden knihoven, Den pro dětskou knihu. Velmi oblíbenou akcí je Pasování na čtenáře, kterou prvňáčci vždy velmi prožívají. Vnímají ji jako přelomovou. Nelze určit nejoblíbenější akce. Pracovníci knihovny mají radost z každé podařené akce, která motivuje čtenáře k další četbě. Knihovna si vede pravidelně statistiky, z nichž je možné vyčíst počet vypůjčených dokumentů. Průměrně každý čtenář do 15 let přečte 20 knih ročně. Knihovna je také těmito čtenáři využívána k různým dalším účelům, zejména k připojení k internetu nebo také slouží jako místo setkávání s přáteli. Pravidelně zde také pracuje Klub dobrovolníků, který pomáhá neziskovým organizacím. Pracovníci knihovny se snaží co nejvíce malé čtenáře zaujmout a oslovit. Proto velmi bedlivě sledují trendy v dětském světě a snaží se je začlenit do programu knihovny. U dětí je dlouhodobě oblíbená sága o Harry Potterovi, kterou se snaží zapojit do různých akcí. Relativně novou záležitostí jsou interaktivní dílny o uprchlictví či fair trade (např. akce Šaty dělají člověka), kterými se knihovna snaží reagovat na aktuální problémy světa a pomoci tak dětem orientovat se v dané problematice. Tyto dílny také umožňují sdílet názory a pocity s vrstevníky, což je pro ně velmi důležité. Pracovníci knihovny vycházejí vstříc zájmům dětských čtenářů nejenom moderním obsahem, ale také formou komunikace. Vedle tradičních médií jako je místní měsíčník Hláska, vývěsní tabule či hlášení rozhlasu využívá knihovna také moderní informační kanály jako např. Facebook. Přesto významnou roli hraje zejména osobní kontakt se čtenáři.

Knihovna se nesoustředí pouze na akce věnované dětskému čtenáři, ale snaží se nabízet široké spektrum akcí, jež by uspokojily zájmy všech věkových kategorií. V programu knihovny tak můžeme nalézt nejrůznější besedy, přednášky, vernisáže, tvořivé dílny. Existují také aktivity, které jsou věkově neutrální a navštěvují je např. dětští čtenáři s rodiči či prarodiči (např. Maraton čtení). Nelze opomenout také akce zaměřené na žáky mateřských či základních škol. Obecně lze ale říci, že akcí určených školám je o jednu třetinu méně než akcí určených veřejnosti. Knihovnu a její akce také často navštěvují klienti Diakonie Rolnička.

Pro pracovníky knihovny je velmi důležitá zpětná vazba, kterou jim návštěvníci poskytují. Většinou se jedná o ústní hodnocení během výpůjčky nebo účasti na akci. Knihovna ale také přijala několik písemných hodnocení. Nejčastěji prostřednictvím e-mailu. Starší spoluobčané zasílají dopisy. Knihovna se snaží se zpětnou vazbou dále pracovat, aby se služby zdokonalovala a posouvala tak knihovnu vpřed. Paní ředitelka uvádí, že zpětná vazba je většinou pozitivní, ale občas se objeví i negativní reakce.

Paní ředitelka byla seznámena s výsledky dotazníkového šetření. Byla velmi překvapena kladným postojem dětských čtenářů ke spolufinancování některých akcí v knihovně. Tuto skutečnost vnímá jako důkaz toho, že jsou spokojeni s rozsahem a kvalitou nabízených služeb. Přesto, že jsou dětští čtenáři ochotni podílet se na financování, paní ředitelka o této formě spoluúčasti neuvažuje. Uvedla, že se bude snažit do budoucna zajistit, aby i nadále akce byly zdarma, případně aby bylo vstupné symbolické či dobrovolné. Dodává, že se některé kurzy bez finančního příspěvku účastníka neobejdou jako např. kurz kreslení pravou mozkovou hemisférou.

Během rozhovoru byl paní ředitelce prezentován nápad zavést prázdninový týdenní program pro děti, který by se podobal příměstskému táboru. Děti by měli možnost seznámit se s chodem knihovny, účastnit se různých tvořivých díle, případně zažít v knihovně dobrodružství spojené s knihou a četbou (např. pátrání po pokladu na základě šifer či indicií v textu). Tento nápad paní ředitelka ocenila a uvedla, že k jeho realizaci by bylo nutné přizvat např. Dům dětí a mládeže, neboť by knihovna nebyla schopna z organizačních důvodů zajistit sama průběh akce.

Závěr

Cílem bakalářské práce věnované volnočasovým aktivitám bylo zmapovat nejvýznamnější volnočasové aktivity nabízené Městskou knihovnou v Soběslavi a analyzovat hodnocení těchto aktivit dětskými návštěvníky. Zvláštní pozornost byla věnována akcím určeným dětským čtenářům.

Práce je tvořena dvěma částmi. V úvodu teoretické části byl vymezen pojem volný čas, představeny jednotlivé typy knihoven a jejich funkce. Následně byly uvedeny jednotlivé akce a projekty. Převážná část těchto projektů cílí na rozvoj čtenářství. Závěrečné kapitoly teoretické části byly věnovány konkrétním projektům a aktivitám v Městské knihovně v Soběslavi.

V praktické části byl realizován smíšený výzkum, který se skládá z dotazníkového šetření a z polostrukturovaného rozhovoru s ředitelkou Městské knihovny v Soběslavi. Nejprve bylo uskutečněno dotazníkové šetření mezi dětskými uživateli knihovny ve věku od 11 do 16 let. Závěry šetření byly zpracovány do slovní i grafické podoby. Údaje také sloužily jako výchozí materiál ke konstrukci dotazníku s ředitelkou knihovny.

Návratnost dotazníků umístěných v prostorách knihovny byla 68%. Dětská čtenářství byli knihovnicemi vyzýváni k vyplnění anonymních dotazníků. Z šetření vyplývá, že nejčastěji knihovnu a její akce navštěvují čtenáři od 6-10 let a to zejména jedenkrát měsíčně. Mezi návštěvníky jsou i aktivnější uživatelé, kteří služby knihovny využívají i jedenkrát týdně. Převážnou většinu návštěvníků tvoří dívky. Více jako polovina dotázaných uvedla, že navštěvuje akce knihovny. Jejich účast však není pravidelná. Ukázalo se, že významným informačním zdrojem nejenom o knihovních akcích jsou navzdory moderním komunikačním prostředkům lidé z blízkého okolí. Ať už kamarádi nebo rodiče. Právě v doprovodu kamarádů vyrazí nejčastěji na různé akce do knihovny. Je patrné, že se pedagogové snaží u dětí pěstovat kladný vztah ke knihovně a učí je využívat její rozmanité služby. Proto jsou školní třídy častými a pravidelnými návštěvníky akcí spojených s knihami a čtenářstvím. Zajímavé je hodnocení akcí knihovny dětmi. Hodnotí je zcela pozitivně. Ochota dětí finančně přispět na účast při akci, toto tvrzení potvrzuje.

V rozhovoru byla ředitelka Městské knihovny v Soběslavi dotazována na konkrétní otázky týkající se akcí. Uvedla, že nejenom děti, ale i rodiče poskytují knihovně pozitivní zpětnou vazbu. Často chválí projekty a těší se na jejich opakování. Paní ředitelka také uvedla, že neuvažuje o tom, aby se návštěvníci finančně podíleli na realizaci akcí a projektů. Do budoucna knihovna neplánuje žádné nové projekty na podporu čtenářství. Bude se „držet“ osvědčených a u návštěvníků oblíbených projektů. Ať už mezinárodních (Březen- měsíc čtenářů) nebo vlastních (Pasování na čtenáře). Knihovna se snaží být moderní institucí, která sleduje trendy mezi dětmi a snaží se jejich prostřednictvím přitáhnout děti ke knihovně. Proto se snaží také oslovovat potenciální uživatele knihovny nejrůznějšími informačními kanály. Využívají tradiční nástroje komunikace (městský rozhlas, měsíčník Hláska či vývěsní tabule), ale i moderní prostředky (např. sociální sítě- Facebook).

Tato práce poskytuje čtenáři přehled nejrůznějších akcí pořádaných knihovnami na podporu čtenářství a také přehled nejčastějších akcí v soběslavské knihovně. Zároveň také nabízí pohled dětského čtenáře na knihovnu a její služby. Doufám, že tato práce rozšíří čtenářům obzory, co se týče nabízených služeb, a knihovna nebude spojována pouze s výpůjčkami knih či možností internetového připojení.

Přílohy

Příloha I.: Město Soběslav

Město Soběslav leží v jihočeském kraji, 18 km od okresního města Tábor na hlavní trati mezi hlavním městem Prahou a krajským městem České Budějovice. Nachází se na soutoku řeky Lužnice a Černovického potoka. V současné době zde žije přes 7 000 obyvatel. Partnerským městem Soběslavi je slovenské město Sabinov.

První nepřímé zmínky o městě Soběslav pocházejí z roku 1293. Významnou osobností v tehdejší době byl Jindřich z Rožmberka. Ten udělil v roce 1390 Soběslavi oprávnění k opevnění města. V této době byl postaven hrad s věží, který byl součástí městských hradeb. V roce 1322 byl k soběslavskému panství připojen i rožmberský hrad Choustník.

V roce 1394 byl zajat Václav IV., syn Karla IV. a Anny Svidnické, který byl po určitou dobu uvězněn také v soběslavském hradě. Těžké časy přinesl rok 1421, kdy na příkaz Jana Žižky bylo město vypáleno. O čtrnáct let později se však historie opakovala a v roce 1435 dochází podruhé k vypálení města, tentokrát táborskými v rámci husitských bojů. Zničené hradby bylo nutné opravit, k čemuž došlo v období války mezi Jiřím z Poděbrad a panskou zelenohorskou jednotou, konkrétně v roce 1467. V těchto časech zde působí Jan z Rožmberka, který se postaví na stranu Jiřího z Poděbrad. Ještě v tomtéž roce se v Soběslavi odehrála bitva, kterou Jiří z Poděbrad prohrál, a Jan z Rožmberka byl donucen přidat se na stranu zelenohorské jednoty. Následoval rok 1468 a Rožmberkové museli přenechat město i nedaleký hrad Choustník Zdeňku ze Štemberku, který jej využíval k vojenským účelům.

Velký zlom nastal až v roce 1481, kdy Soběslav vykoupili bratři Vokovi. Rožmberkové tak měli Soběslav znovu ve svém vlastnictví. Veškerý rožmberský majetek v roce 1565 přenechal Vilém z Rožmberka svému mladšímu bratrovi Petru Vokovi. Kvůli finančním problémům, musel Petr Vok prodat hrad Choustník a majetek v jeho okolí. Ve vlastnictví mu zbyl pouze hrad Soběslav. Petr Vok byl poslední člen svého rodu, jelikož ani jeho bratr ani on sám děti neměli. Veškerý majetek tak připadl jeho dědici, který byl stanovený v závěti, Janu Jiřímu ze Švamberka.⁵⁰

---

⁵⁰ Město Soběslav [online]. Dostupné z: <http://www.musobeslav.cz/infocentrum/o-sobeslavi/>

Jan Jiří ze Švamberka byl synem sestry Petra Voka Evy. Na základě dohody mezi Petrem Vokem a jeho synovcem byla z jižního traktu soběslavského hradu zřízena škola. K dokončení stavby však nedošlo. Příčinou bylo české stavovské povstání a také smrt stavitele. Následovalo období úpadku a během třicetileté války nechal prázdnou školní budovu císař Ferdinand II. městu, které v roce 1628 proměnilo prostory bývalé školy na pivovar. Válka poznamenala i měšťanstvo. Zpustošeno bylo několik desítek domů. Některé domy dokonce zachvátil požár. Významným mezníkem v historii města byl rok 1871, kdy byla zprovozněna železniční trať mezi městy České Budějovice a Praha vedoucí přes Soběslav. V roce 1990, bylo historické jádro města vyhlášeno za městskou památkovou zónu.⁵¹

V Soběslavi můžeme navštívit děkanský kostel sv. Petra a Pavla z let 1493-1518. Jedná se o původně raně gotickou stavbu se sklípkovou klenbou a barokními bočními kaplemi.

V Soběslavi se nachází i gotický kostel sv. Víta založený v roce 1380. Ten však v roce 1719 vyhořel a během let prošel několika změnami. V roce 1785 byl přestavěn na obytné stavení. K církevním účelům pak opět sloužil po roce 1936. Další památkou je kostel sv. Marka, který však v současné době slouží jako galerie a svatební síň.⁵²

Na náměstí se kromě zmíněných kostelů nachází také renesanční Smrčkův dům, v němž je umístěno národopisné oddělení husitského muzea. Další zajímavou budovou je Stará radnice, kde do nedávna byla umístěna městská knihovna. Poslední významnou budovou je Rožmberský dům, ve kterém se nachází přírodopisné sbírky Táborska a Blat, a prostory, jež slouží k výstavám. Jedná se o patrovou budovu, kterou kdysi zakoupil Petr Vok z Rožmberka. Ke společenským účelům slouží kulturní dům, který se nachází v bývalém pivovaru v jižní části budovy hradu. Dříve se zde nacházela již zmíněná rožmberská škola.⁵³

Soběslav se může pyšnit i budovami, jejichž historie nesahá příliš daleko a v nichž se odehrává kulturní život nejen lidí ze Soběslavi, ale i z blízkého okolí. Jedním z nich je Společenské centrum Soběslavska, v němž jsou moderně zařízené prostory městského kina. Promítací sál, má kapacitu 105 osob. Prostory mohou posloužit

---

⁵¹ Město Soběslav [online]. Dostupné z: <http://www.musobeslav.cz/infocentrum/o-sobeslavi/>

⁵² Město Soběslav [online]. Dostupné z: <http://www.musobeslav.cz/infocentrum/o-sobeslavi/pamatky/>

⁵³ Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska [online]. Dostupné z: <http://www.historickasidla.cz/dr-cs/501-sobeslav.html>

např. také k uspořádání různých konferencí, seminářů či školení. V budově se návštěvníci mohou občerstvit v kinokavárně s dětským koutkem. Využít mohou i stolní fotbal, kulečnick i šipky. Za příznivého počasí lze zavítat do venkovní terasy, ze které je přístup k venkovnímu hřišti.⁵⁴

Za kulturním děním se lidé ze Soběslavi vydávají každoročně každý třetí týden v červenci. Jejich cílem je Mezinárodní festival dechových hudeb Kubešova Soběslav. V letních měsících se občané města vydávají osvěžit na koupaliště. V provozu je místní koupaliště teprve od roku 2011. K dalším sportovním účelům slouží místní fotbalový stadion, zimní stadion, tenisové či víceúčelové hřiště.⁵⁵

---

⁵⁴ Kino Soběslav [online]. Dostupné z: <http://www.kinosobeslav.cz/klient-119/kino-36/stranka-337>

⁵⁵ Letní koupaliště Soběslav [online]. Dostupné z <http://www.letnikoupalistesobeslav.cz/popis.php>

Příloha II.: Dotazník

Ahoj,

jmenuji se Renata Mikšová a jsem studentkou 3. ročníku oboru Pedagogika volného času na Teologické fakultě. Prosím o vyplnění dotazníku, který poslouží k vypracování mé bakalářské práce. Cílem práce je zmapování volnočasových aktivit, které pořádá Městská knihovna v Soběslavi, a zjistit, zda-li vyhovují uživatelům. Předem všem děkuji za odpovědi. Vaše odpovědi budou anonymní.

Renata

- 1) Jaké je tvoje pohlaví?
  - a) Dívka
  - b) Chlapec

- 2) Vyber svoji věkovou kategorii:
  - a) Mladší školní věk (6-11 let)
  - b) Střední školní věk (11-14 let)
  - c) Starší školní věk (14-16 let)

- 3) Jak často chodíš do knihovny?
  - a) 1x za rok
  - b) 2x za rok
  - c) 1x za tři měsíce
  - d) Každý měsíc
  - e) Každý týden

- 4) Účastníš se některých volnočasových aktivit v knihovně? (např. Noc s Andersenem, výstavy, Maraton čtení...)
  - a) Ano
  - b) Ne

- 5) Účastníš se těchto aktivit pravidelně?
  - a) Ano
  - b) Ne

- 6) Jakým způsobem se o aktivitách knihovny dovídáš?
  - a) Prostřednictvím internetu
  - b) Od kamarádů
  - c) Od rodičů
  - d) Z knihovny

- 7) Docházíš na tyto aktivity s někým dalším?
  - a) Sám

- b) S kamarády
  - c) S rodiči
  - d) Se školou
  - e) S někým jiným (uved' s kým) .....
- 8) Z jakého důvodu se těchto aktivit účastníš?
- a) Daná aktivita mě zajímá
  - b) Jsem donucen/a rodiči
  - c) V rámci školy
  - d) Z jiného (uved' jakého) .....
- 9) Nelíbila se ti některá aktivita z programu?
- a) Ne, všechny se mi líbily
  - b) Ano (uved' co) .....
- 10) Považuješ současné množství aktivit za dostačující?
- a) Ano
  - b) Ne
- 11) Doporučil/a bys program ostatním?
- a) Ne (uved' proč) .....
  - b) Ano (uved' komu) .....
- 12) Účastnil/a by ses aktivit v knihovně i za finanční poplatek? Pokud ano, kolik Kč bys byl/a ochotný/á fát za jednu aktivitu?
- a) Ne
  - b) Ano .....

Příloha III.: Rozhovor

1) Chodí Vám ohlasy na úroveň služeb v knihovně od rodičů nebo přímo od dětských čtenářů? Jaké?

Registrujeme kladné ohlasy na služby, které poskytujeme. Návštěvníci často hodnotí služby knihovny během výpůjčky. Většinou se ale jedná o kladné reakce. Negativní ohlasy se samozřejmě také objeví, ale ne tak často. Co se týče formy, převládá elektronická korespondence, ale najdou se tací, kteří volí tradiční formu- dopis. Většinou jde o starší spoluobčany.

2) Uvažujete o zavedení poplatku za aktivity typu výstavy, čtenářské dílny a jiné události? Pokud ano, v jaké výši?

Většina akcí je u nás zdarma a rádi bychom to i nadále zachovali. Přesto se najdou akce, kde se vstupné vybírá – tvůrčí dílny, kurzy kreslení nebo některé besedy či kurzy jiného zaměření – ale jedná se většinou o poplatek spíše symbolický či dobrovolný v řádech několika desítek korun. Do budoucna zatím o žádné změně v poplatcích za naše aktivity neuvažujeme.

3) Jaké projekty plánujete do budoucna na podporu čtenářství a v jakém horizontu?

Během roku se naše knihovna připojuje k celostátním akcím na podporu čtenářství – Březen– měsíc čtenářů, Noc s Andersenem, Týden knihoven, Den pro dětskou knihu. Z našich větších akcí je to Pasování na čtenáře či Maraton čtení.

4) Vedete si statistiku počtu mladých čtenářů? Máte přehled, kolik průměrně přečte dokumentů?

Statistiky samozřejmě vedeme. Dá se v nich vyčíst, kolik je registrovaných čtenářů i počty vypůjčených dokumentů. Mezi mladými čtenáři jsou ale rozdíly. Někteří opravdu půjčují a čtou knihy, jiní navštěvují knihovnu, aby se zde připojili k internetu, setkali se tu s přáteli nebo se zúčastnili nějaké akce. Ze statistik například vyplývá zajímavý údaj, že v loňském roce si u nás každý dětský čtenář (do 15 let) vypůjčil průměrně 20 knih za rok.

5) Snažíte se o propojení moderních trendů v dětském světě (Harry Potter, Transformens apod.) do aktivit podporující čtenářství?

Snažíme se, abychom zaujali hlavně mladé čtenáře a aby odešli z knihovny s tím, že je to tady bavilo. Program o Harry Potterovi má u školáků vždy velký úspěch. Nově pořádáme také interaktivní dílny: o uprchlictví či fair trade „Šaty dělají člověka, ale kdo dělá šaty?“. Jedná se o témata, o kterých děti a studenti slyší kolem sebe. Dáváme jim tak možnost se nad nimi zamyslet a sdílet své myšlenky a pocity.

6) V jakém poměru jsou zastoupeny dětské a dospělé čtenáři na událostech organizovaných knihovnou?

Pro dospělé jsou většinou určeny besedy, přednášky a kulturní akce v odpoledních a večerních hodinách, děti nás navštěvují během školního vyučování. Samozřejmě, že to nelze rozdělit takto striktně, na mnoha akcích potkáme jak dospělé tak i děti – vernisáže, tvořivé dílny, Maraton čtení, Den pro dětskou knihu. Pro naši knihovnu platí, že vzdělávacích akcí pro školy je asi o třetinu méně než kulturních akcí pro veřejnost.

7) Využíváte nějaké marketingové strategie a techniky k upoutání čtenářů?

Marketingové strategie nevyužíváme. K upoutání čtenářů využíváme webové stránky, Facebook, měsíčník Hláska, hlášení městského rozhlasu, nástěnky v knihovně, přímou prezentaci nově nakoupených knih a nejdůležitější je navázání osobního vřelého vztahu se čtenáři.

8) Neuvažujete zavést např. prázdninový týdenní program pro děti?

Prázdninový týdenní program pro děti je skvělý nápad. Nevím, zda by se nám ale podařilo jej uskutečnit. O prázdninách totiž střídáme dovolené, takže nejsme v plném obsazení. Museli bychom zřejmě využít pomoci a spolupráce dobrovolníků či k organizaci přizvat nějakého spolupořadatele, např. Dům dětí a mládeže.

9) Jaká aktivita se osvědčila jako nejoblíbenější?

Nedokážu vydělit nejoblíbenější aktivitu. Máme radost vždy, když se akce podaří a když vidíme, že jsou návštěvníci spokojeni. A to, že se pak vracejí a stávají se z nich čtenáři, potěší dvojnásobně!

10) Snažíte se nějak integrovat postižené občany do aktivit v knihovnách?

V Soběslavi působí Diakonie Rolnička. Její klienti jsou častými návštěvníky knihovny. V knihovně také pracuje již šestým rokem Klub dobrovolníků, kteří se scházejí každý týden a pomáhají neziskovým organizacím.

Příloha IV.: Fotografie z akcí knihovny

Obrázek 1.: Den pro dětskou knihu

Obrázek 2.: Kurz kreslení pravou mozkovou hemisférou

Obrázek 3.: Maraton čtení

Obrázek 4.: Noc s Andersenem

Obrázek 5.: Pasování na čtenáře

Obrázek 6.: Pastelkování

Seznam použité literatury

CEJPEK, Jiří a Pravoslav KNEIDL a Ivan HLAVÁČEK. *Dějiny knihoven a knihovnictví v českých zemích a vybrané kapitoly z obecných dějin*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-163-3.

ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-x.

FRANC, Zdeněk. K výstavbě budov knihoven v České republice. In *Knihovní obzor: Čtvrtletník Vědecké knihovny v Olomouci* [online]; 1993-2003, posl. aktualizace 9. 1. 2008 [cit. 2015-12-05].

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti- čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.

KOONTZ, Christie a Barbara GUBBIN. *Služby veřejných knihoven: směrnice IFLA*. Praha: Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut, 2012. ISBN 987-80-7050-620-2.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-717-8569-5.

PRŮCHA, Jan a Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky [online]. 2011 [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.skipcr.cz/>

TRNKA, Bohuslav. *Děti, mládež a knihovny v Jihočeském kraji: sborník o práci s knihou mezi dětmi a mládeží v knihovnách Jihočeském kraji*. České Budějovice: Krajská knihovna, 1973.

Zákon 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ze dne 29. 6. 2001, znění knihovního zákona se zapracováním všech novel přijatých do dubna 2012.

Čtenářství, jeho význam a podpora: výzkum, teorie a praxe v České republice a Spolkové republice Německo: přednášky z odborného semináře pořádaného Svazem knihovníků a informačních pracovníků ČR a Goethe Institutem Praha dne 19. listopadu 2007 v Goethe Institutu v Praze = Lesen, seine Bedeutung und Förderung : Forschung, Theorie und Praxis in der Tschechischen Republik und in der Bundesrepublik Deutschland: Vorträge aus dem Fortbildungstag, veranstaltet durch das Goethe-Institut Prag und den Fachverband Bibliothek und Information der Tschechischen Republik am 19. November 2007 im Goethe-Institut Prag. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2008, 83 s. ISBN 978-80-85851-18-0.

Elektronické zdroje

Březen, měsíc internetu [online]. © 2009 [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://www.brezen.cz/cs/mesic-internetu/cil-projektu-brezen-mesic-internetu-zustava-stejny-podporit-rozvoj-internetu-v-cr>

GIEBUSCH, R. Březen byl opět měsícem čtenářů. Čtenář [online]. © 2012 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://ctenar.svkk1.cz/clanky/2012-roc-64/5-2012/brezen-byl-opet-mesicem-ctenaru-97-1200.htm>

Kino Soběslav [online]. © 2016 [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: <http://www.kinosobeslav.cz/klient-119/kino-36/stranka-337>

Letní koupaliště Soběslav [online]. © 2014 [cit. 2016-03-03]. Dostupné z: <http://www.letnikoupalistesobeslav.cz/popis.php>

Město Soběslav [online]. © 2016 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.musobeslav.cz/infocentrum/o-sobeslavi/>

Město Soběslav [online]. © 2016 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.musobeslav.cz/infocentrum/o-sobeslavi/pamatky/>

Městská knihovna Soběslav. *Den pro dětskou knihu*. [online]. © 2016 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=441:den-pro-dtskou-knihu&catid=35:aktuality&Itemid=106

Městská knihovna Soběslav. *Historie Knihovny*. [online]. ©2016 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=57

Městská knihovna Soběslav. *O knihovně*. [online]. © 2016 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=46&Itemid=62

Městská knihovna Soběslav. *Pastelkování*. [online]. © 2016 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=514:2016-04-15-12-33-59&catid=35:aktuality&Itemid=106

Městská knihovna Soběslav. *Moje chvílka slávy*. [online]. © 2016 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=123:moje-chvilka-slavy&catid=35:aktuality&Itemid

Městská knihovna Soběslav. *Noc s Andersenem*. [online]. © 2016 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=178:noc-s-andersenem&catid=35:aktuality&Itemid=106

Městská knihovna Soběslav. *Výstava baráčníků*. [online]. © 2016 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: http://www.knihovnasobeslav.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=552:2016-12-03-17-02-09&catid=35:aktuality&Itemid=106

Noc s Andersenem. *O projektu*. [online]. © 2010 [cit. 2014-05-08]. Dostupné z: <http://www.nocsandersenem.cz/o-projektu>

Podzimní knižní veletrh Havlíčkův Brod. *O projektu*. [online]. © 2015 [cit. 2015-12-14]. Dostupné z <http://veletrh.hejkal.cz/about/>

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska [online]. © 2016 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.historickasidla.cz/dr-cs/501-sobeslav.html>

Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. *Březen, měsíc čtenářů*. [online]. © 2010-2016 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/brezen-mesic-ctenaru>

Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. *Knihovnický happening*. [online]. © 2010-2016 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.skipcr.cz/aktuality/archiv-aktualit/knihovnicky-happening-2015>

Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. *Maraton čtení*. [online]. © 2010-2016 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/maraton-cteni/maraton-cteni>

Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. *Týden knihoven*. [online]. © 2010-2016 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/tyden-knihoven>

Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. *Týden knihoven 19 ročník*. [online]. © 2010-2016 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/tyden-knihoven/tyden-knihoven-5.-11.-rijna-2015-19.-rocnik>

Svět knihy. *Knižní akce*. [online]. © 2016 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <http://www.svetknihy.cz/cz/menu/knizni-akce-v-cr/>

Veletrh dětské knihy v Liberci. *Aktuálně*. [online]. © 2016 [cit. 2015-12-13]. Dostupné z: <https://www.veletrhdetskeknihy.cz/aktualne-novinky/>

Časopisy

Kročák J. Městská knihovna v Soběslavi – záchrana gotického hradu. *Časopis stavebnictví*, 2011 roč. 11, č. 08, s. 26-31.

Seznam grafů

Graf 1: Jaké je tvoje pohlaví?	27
Graf 2: Vyber tvoji věkovou kategorii.....	28
Graf 3: Jak často chodíš do knihovny?	29
Graf 4: Účastníš se některých volnočasových aktivit v knihovně? (např. Noc s Andersenem, Maraton čtení, výstavy...)	30
Graf 5: Účastníš se těchto aktivit pravidelně?	31
Graf 6: Jakým způsobem ses o těchto aktivitách dověděl/a?.....	32
Graf 7: Docházíš na tyto aktivity s někým dalším?	33
Graf 8: Z jakého důvodu se těchto aktivit účastníš?	34
Graf 9: Nelíbila se ti některá aktivita z programu?.....	35
Graf 10: Považuješ současné množství aktivit za dostačující?	36
Graf 11: Doporučil/a bys program ostatním?	37
Graf 12: Účastnil/a by ses aktivit v knihovně i za finanční poplatek? Pokud ano, kolik Kč bys byl/a ochotná za jednu aktivitu dát?	38

Seznam příloh

Příloha I.: Město Soběslav	45
Příloha II.: Dotazník	48
Příloha III.:Rozhovor	50
Příloha IV.: Fotografie z akcí knihovny	53

Seznam obrázků

Obrázek 1.: Den pro dětskou knihu	53
Obrázek 2.: Kurz kreslení pravou mozkovou hemisférou	53
Obrázek 3.: Maraton čtení	54
Obrázek 4.: Noc s Andersenem	54
Obrázek 5.: Pasování na čtenáře	55
Obrázek 6.: Pastelkování	55